

ქართული
ბიბლიოთეკა

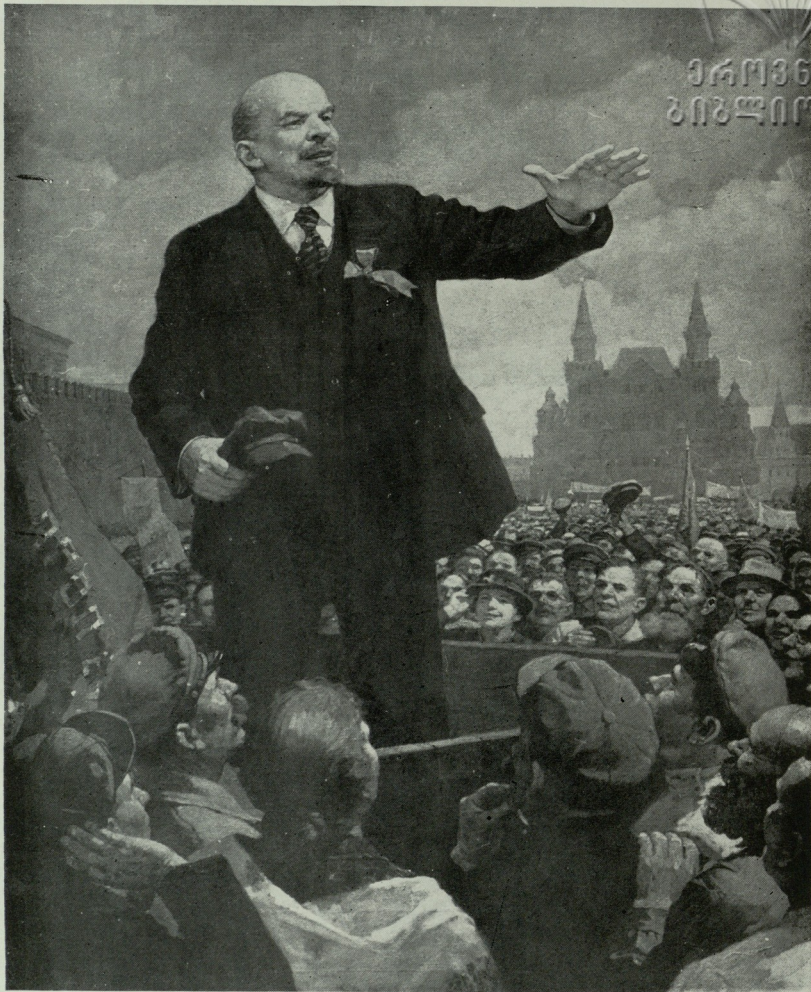
ISSN 0130 - 1624

ბიბლიოთეკა

დეკემბერი
№ 12 1982 წ.

ეროვნული
ბიზლიროთება

ჟოველი ხალხის შვილმა ბიტანმა
შეადუღაბა ხალხი ჟოველი.
როგორც კრომეთე, ვჰე მოგპიტანა
თავისუფლების სივთა მთოველი.

დიდება ლენინს! მარალ ჟვარდის
დედასაჟოლო ჟუჟროფინილი.
საუჰუეებს, ვრებს, თოგებს
გზას გაუნათებს დიდი ლენინი.

ლენინი, ოქტომბერი, საჭოთა კავშირი

კავშირი გულთა შორის

ბალახტიმე ტაბიძე

დიდო არჩაია არის შენი მედგარი მხარი ჩვენი სამშობლო მხარის მარჯვე ხმალი და ფარი.

მღერალმა ჩვენი ველის, ჩვენი მთისა და გორის, ჩვენი რუსთაველმა გვითხრა: კავშირი გულთა შორის!

იუოს ერთისთვის ყველა და ყველახათვის ერთი, რომ მთარღვევდეს ბურჟუას გარყეხული მკერდი.

ვერავინ დაამარცხოვს მგრძნობი მიჯანის სწორის. მარადეამს შუაინა კავშირი გულთა შორის!

კავშირი გულთა შორის! რცა გულს იცნობს გული, რაა ამაზე უფრო მშვენიერი და სრული.

გზა გვკონდეს გამარჯვების არა ერთის და ორის, ყველაფერს გალაღაზავს კავშირი გულთა შორის!

ძველო ასინძის ველო, ძველო ციხეო გორის, მკერდიო გაცეკადო მძღავრი კავშირი გულთა შორის!

მარად სიცოცხლეს უღდა და ისტორიის მდორის აფეთქებელი იუო კავშირი გულთა შორის!

უღმეველია ციხე, ბუდე ორბის და ქორის, რაიც ააგო დიდმა კავშირმა გულთა შორის!

დიდო არჩაია მძღვა ფიცე ტოლის და სწორის! კავშირი გულთა შორის! კავშირი გულთა შორის!

ხლო სსრ კავშირის საბჭოების პირველი ყრილობის მუშაობის წესი და დადგინა, რომ ყრილობა მოწვეული ყოფილიყო 1922 წლის 30 დეკემბერს, მოსკოვში, დიდ თეატრში.

საბჭოების სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის პირველი ყრილობა, რესპუბლიკათა სრულყოფილიანი დელეგაციების კონფერენცია, რომელსაც დაამტკიცა დეკლარაციისა და ხელშეკრულების პროექტი სსრ კავშირის შექმნის შესახებ. აგრეთვე განი-

354); ამიერკავკასიის ფედერაციიდან — 91 დელეგატი (გადამწყვეტი ხმით — 73); ბელორუსიიდან — 33 დელეგატი (გადამწყვეტი ხმით — 23).

ყრილობის დელეგატთა შორის 77 ქალი იყო. ყრილობას ავადმყოფობის გამო ვერ დაესწრო ვლადიმერ ილიას ძე ლენინი.

ყრილობამ თავის საბატიო თავმჯდომარედ აირჩია ვ. ი. ლენინი და ერთხმად დაადგინა, რომ მისთვის გაეგზავნათ მისალმება.

აი ამ მისალმების მგზვნობარე სიტყვები: «საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის მუშაობა, გლეხთა და წითელარმიელთა დეუტატების საბჭოების I ყრილობა იწყებს რა თავის მუშაობას, მხურვალ სალამს უძღვნის სსრ კავშირის რესპუბლიკების I ყრილობის საბატიო თავმჯდომარეს და მოსოფლის პრეზიდენტარატის ბელადას — ან. ვლადიმერ ილიას ძე ლენინს».

ყრილობის თავმჯდომარედ მ. ი. კალინინი არჩიეს.

დაამტკიცეს შემდეგი დღის წესრიგი: 1) სსრ შექმნის შესახებ დეკლარაციის განხილვა. 2) სსრ შექმნის შესახებ ხელშეკრულების განხილვა. 3) სსრ კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის არჩევა.

დღის წესრიგის პირველი ორ პუნქტზე მოხსენება გააკეთა იოსებ ბესარიონის ძე სტალინმა.

ყრილობამ ერთხმად დაადგინა, ძირითადად დამტკიცებინა დეკლარაცია სსრ კავშირის შექმნის შესახებ და საკავშირო ხელშეკრულება.

ახლა დედამინაზე არ არის ადგილი, სადაც აღმანიანი არ წარმოთქვამდნენ დიდებულ სიტყვებს: ლენინი, ოქტომბერი, საბჭოთა კავშირი.

ამ სიტყვებმა მსოფლიოს ყველა გზა მოიარა და მშრომელთა იმედად იქცა. «სსრ კავშირის შექმნა, — აღნიშნულია სსკპ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილებაში „საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის შექმნის მე-60 წლის-თავის შესახებ“, — ვლადიმერ ილიას ძე ლენინის იდეების, ეროვნული პოლიტიკის ლენინური პრინციპების ცხოველი განახიერება».

ისტორიის დაუწყვარი ფურცლები მოგვითხრობენ: 1922 წლის დეკემბერში ჩატარდა საბჭოების ყრილობები: სრულიად უკრაინის VII (13 დეკემბერს), ამიერკავკასიის პირველი (13 დეკემბერს), სრულიად ბელორუსიის IV (18 დეკემბერს) და სრულიად რუსეთისა X (26 დეკემბერს). თავიანთი ხალხების ნებასურვილით საბჭოების ყრილობებმა ერთსულენად მიიწონეს საბჭოთა რესპუბლიკების პერიოდიების ლენინური პრინციპები, მიიღეს რესპუბლიკები სსრ კავშირის შექმნის შესახებ და აირჩიეს თავიანთი სრულყოფილიანი დელეგაციები საბჭოების სრულიად საკავშირო ყრილობაზე წარსაგზავნად.

29 დეკემბერს კრემლის დიდ სასახლეში შედგა სრულყოფილიანი დელეგაციების კონფერენცია, რომელმაც დაამტკიცა დეკლარაციისა და ხელშეკრულების პროექტი სსრ კავშირის შექმნის შესახებ. აგრეთვე განი-

საქართველოს
პარტიაში
კომუნისტური
პარტია
ბიბლიოთეკა

საქართველოს სამეოთხედიანი სოციალისტური რესპუბლიკისათვის წითელი დროშის გადაცემა. 1982 წლის 11 დეკემბერი, თბილისი.

დეკლარაცია სსრ კავშირის შექმნის შესახებ საკანონმდებლო ნების განმარტაცა ახალი სამოქალაქიერი (საკავშირო) სოციალისტური სახელმწიფოს ლენინური პრინციპები, ნებაყოფლობითობა, თანასწორუფლებიანობა და პოლიტიკური ინტერნაციონალიზმის ბაზაზე საბჭოთა ხალხების მჭერი თანამშრომლობა. დეკლარაციამ გამოთავდა, რომ სსრ კავშირის შემადგენლობაში შესასვლელი კარი ღიაა ყველა სოციალისტური საბჭოთა რესპუბლიკისათვის, როგორც იმეამად არსებულებს, ისევე ამათთვისაც, რომლებიც მომავალში წარმოიშობიან.

განისაზღვრე ნების სსრ კავშირის სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების წარმოქმნისა, კომპეტენციის და მართვისა, მოკავშირე რესპუბლიკებისა და სსრ კავშირის ხელისუფლებას უმაღლეს ორგანოთა შორის ურთიერთობისა, ერთიანი საბჭოთა მოქალაქეობისა და ა.შ. მიხედვით ფრუნჯეს ნინიადავებით ყრლობამ და დადგინდა, ყველა მიღებული დოკუმენტები დამატებითი განხილვისათვის გადასცემოდით მნიშვნელოვან რესპუბლიკებს ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტებს. მათ თვითნაირი აზრი უნდა წარუდგინათ სსრ კავშირის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტში, რომელსაც მიენიღო განვიხილა ამ

დოკუმენტების შეფასებანი, დამტკიცებინა დეკლარაციისა და სამოქალაქიერი ხელშეკრულების ტექსტი, მოქმედების ძალა მიენიჭებინა მათთვის. სსრ კავშირის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტს დეკლარაციისა და სამოქალაქიერი ხელშეკრულების საბოლოო ტექსტი დასამტკიცებლად უნდა წარუდგინა სსრ კავშირის საბჭოების მეორე ყრილობისათვის.

ყრილობაზე მგზნებარე სიტყვით გამოვიდა სერგეი მირონის ძე კიროვი იგი ამბობდა: „...მე ვფიქრობ, ეს მშვენიერი, ბრწყინვალე დარბაზი მაღლე ვინორ იქნება ჩვენთვის. მე ვფიქრობ, ჩვენი შეკრებებისათვის ჩვენი განსაკუთრებული პარლამენტებისათვის, მაღლე საჭირო გახდება უფრო ვრცელი, უფრო ფართო შენობები. მე ვფიქრობ, მაღლე ვიგონებობ, რომ ეს უზარმაზარი გუმბათი ვედარ დაიტევს „ინტერნაციონალის“ დიდებულ ბეჭურებს. მე ვფიქრობ, მაღლე დადგება ისეთი მომენტები, როცა ამ საკამებზე დადგები ალარ იკმარებს ჩვენს კავშირში გაერთიანებული რესპუბლიკების ყველა დელეგატისათვის.“... ყრილობამ მოისმინა ბუხარისა და ხორეზმის სახალხო საბჭოთა რესპუბლიკების წარმომადგენლობა მისალმებანი. ყრილობამ აგრეთვე მიესალმნენ კომინტერნი,

რესპუბლიკის რევოლუციური სამხედრო საბჭოს, ამირჯვანის რესპუბლიკათა პროლეტარიატის, გლეხობის წარმომადგენლები.

ყრილობამ 371 წევრის და 138 კანდიდატის შემადგენლობით აირჩია სსრ კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი.

სსრ კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პირველ სხდომაზე აირჩიეს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი და პრეზიდიუმის შემადგენლობიდან თონი თავმჯდომარე: მ. ი. კალინინი, გ. ი. პეტროვსკი, ა. ვ. ჩერვიაკოვი, ნ. ნ. ნარიშკინი.

ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის მეორე სესიამ შეიქმნა სსრ კავშირის სახალხო კომისარია საბჭოთადად აღმარად და მტკიცდა ვლადიმერ ილიას ძე ლენინი. ყრილობის დახურვისას მიხედი კალინინმა ყრილობის გადაწყვეტილებები ასე დაასაიათა: „უპირველესად ყოვლისა ეს გამაქმთიანებელი ყრილობა საშუალებას მოგვცემს გავაძლიეროთ ჩვენი მატერიალური რესურსები ჩვენდამოუკიდებლად განწყობილი ბურჟუაზიის საწინააღმდეგოდ, მეორე, საბჭოთა რესპუბლიკების გაერთიანება პოლიტიკური მხრივ, მთელი ბურჟუაზიული სამყაროსათვის საზიანოდ, უფრესად აძლიერებს საბჭოთა რეს-

პუბლიკის რეალურ მნიშვნელობას, აბოლოს, მეტყველებს, ჩვენ აქ საუფუძვლეს ვუყრით ჭეშმარიტად მწერი საერთო საცხოვრებელს. მთელი თანსწრელების განმავლობით კაპიტალიზმის საუკეთესო მოაზროვნეები იბრძვიან თეორიული პრობლემების გადასაწყვეტად—იბრძვიან ურთიერთობის ისეთი ფორმა, რომელიც შესაძლებლობას მოცემდა ხალხებს უფლებები წაშლის გარეშე, ერთმანეთის წინააღმდეგ ბრძოლის გარეშე, მეგობრულად და ძმურად ეცხოვრათ. მხოლოდ ახლა, დღეს, ამ მიმართულებით პრაქტიკულად იდება სასუფუძვლის პირველი ეტაპი.“

მიხედი ივანეს ძე კალინინმა ყრილობა დახურულად გამოაცხადა.

საქართველოს სსრ რესპუბლიკის პარტიული ორგანიზაციები და შრომელთა კოლექტივები, მთელ საბჭოთა ხალხთან ერთად ღირსეულად ხედებიან სსრ კავშირის შექმნის მე-60 წლისთავს, რომელიც მოწონებს ლენინური ერთგული პოლიტიკის, ჩვენი ქვეყნის ხალხთა მეგობრობისა და მშობის გამარჯვებას.

ფილიპე ბასრაპა,

მ. ი. ლენინის ცენტრალური მუშაობის თეორიის ფილიპე ბასრაპა.

საბჭოთა კავშირი, შედრდის!

დროშა

№12 (552) დეკემბერი, 1982

ურნალი გამოდის 1928 წლიდან

ყრველთვიური საკომპარტიო-კოლტიკური და სასამხარეო-სამხატვრო მუშაობა

მთავარი რედაქტორი

სტა ბარულაძე

საბარელო კეცეის ბარელო

© „დროშა“, 1982 წ.

საბარელო კლდეაძე

ბულნაჩა ბახტაძე	სარგო ღვინოძე
(მ. მ. მდინარი)	ოთარ თუჩავა
ნათელა გიორგოზიანი	რამაზ ბარბაქაძე
თინათინ გომილაძე	დავით ნოზაძე
(მთავარი რედაქტორის მოადგილე)	(მხატვარ-რედაქტორი)
ოთარ დამბაკური	ლადო მუსაბეგიანი
ბაბო მონაგაშვილი	ილია ბახალა
	უკრაინის

საქართველო

ჩვენ არ დაგვკარგავს სამუშაო

მან 24 წელი იცოცლა. გვირობა სიკვდილის შემდეგ მიენიჭა მარად ჰაბუტად დარჩენილ ვეკაცს. უკრაინის მიწა-წყლის განთავისუფლებისათვის ბრძოლაში, 1943 წლის 6 ნოემბერს, გაფრენისას დაიღუპა იგი. ხალხთა მეგობრობის მუზეუმის ფონდებში ერთ-ერთი ქვირფას რელიქვიად ინახება ოჯახისადმი გაგზავნილი მისი ფრონტული ბარათები, ტყვენი გახვერტილი მისივე ქვირფა.

აჯაი ტერულაძემ მოასწრო სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის დამთავრება. თანხები და თავის იაღს გამოსდგომდა. იგი იყო სამაგალითო სტუდენტი, ავტობიოგრაფიის, ჯიბისა და ამხანაგის, მოასწრო დაოჯახებაც.

გვიროს თანდასვლები, თანაკურსელები, ერთმანდალნი მხნევენი აჯაის მინაჯანი სამყაროს სიმდიდრესა და გარეგნულ მომხიბვლელობას.

ლოცნები მ. სირაძე ივანეს, ათბილისის საღვთისმეტყველო ფორამში გამოწყობილმა კაცმა გამოსცა. ფრონტზე წასვლისას ერთმანეთს დაავიწყებინა და დავიწყით, გამარჯვების შემდეგ ახვე აღვიღებ შეგვხვდით ერთმანეთს. სასწრაფოდ, ეს შეხვედრა არ შესცადა.

იმის წარმოშობა აჯაი ტერულაძემ ერთ-ერთი სამხედრო სასწავლებელი დაამთავრა და ფრონტზე ოციერის ჩინთი გაემგზავრა. მას ასეული ჩაბარეს. ფრონტზე შევიდა კომუნისტური პარტიის რიგებში.

პირველ დონარზე დონზე გამართულ ბრძოლებში ისახეოთა. 1943 წლის ივლისში ორიოთხან და ბელგოროდთან ტერულაძის აქტივობა გვიროლად მოივარდა მტრის რამდენიმე ვაჟფრთხილი იერიში, შეტევაზე გადავიდა,

შევირა მტრის განლაგებაში და დიდი ზარალი მიყენა. ასევე მისი მეთაურობა მრავალ ბრძოლაში გამოიჩინა თავი. მის შესახებ ზნორად წერდნენ ცენტრალური და საფრონტული პრესაში. 1943 წლის 7 იანვარს „პროვოდა“ წერდა, რომ მტრის უკომუნისტური კონტრბრძოლაში მამაცმა მეთაურმა აჯაი ტერულაძემ ზურგში წასვლაზე უკარ განაცხადა. იგი თავის ასეულში დარჩა და სიკვდილმდე არ მოშორებია თანამებრძოლებს.

უკრაინის მიწაზე მებრძოლი ვეკაცი ზნორად შორეულ საქართველოზე ოცნებობდა. ბაიათებით ესაუბრებოდა მოხუც მომბლებს, დებსა და მცირეწლოვან ძმებს.

გვიროს მეუღლეს, ამჟამად რესპუბლიკის დანახარებულ ექიმს, ივლით დანელიას ასეულის ფრონტისკენ მიუწყებდა, მარად ქალშვილის შექმნამ ხელი შეუშალა ამ ოცნების

განხორციელებას. დაიბადა აგონა, შემდგომში ნიჭიერი მხატვარი ციხარა ტერულაძე. დაიბადა, ვაიზარა და აჟენდენელ ოცნებამ ექცა გრძელმა მანაც ჩაეკრა მკერდში ძვირფასი მამა.

24 წლის ჰაბუტი მამა! 1943 წლის 14 იანვარს „პროვოდა“ სამშობლოს უწყვეტ მსროლით ასეულის მეთაურის, უფროსი ლეიტენანტის აჯაი ტერულაძის დეპრტთან ბრძოლების გმირული ეპიზოდები. გავიხსენა ხაზი გაუსვია მის განსაკუთრებულ ორგანიზატორულ ნიჭს, საზრათინობას, მამაცობას. აჯაი ტერულაძის სხეულმა დაამარცხა მტრის 51-ე მოკომსარალო ბატალიონი და დაიკავა ხოველი მონასტრისი. ვერსაწილო 22 კონტაქტების მოიკვრია. ერთ-ერთი კონტაქტის შის დროს, როდესაც ასეულის ზღუდელზე მოდიოდნენ ტანკ-

ბი, ტერულაძე წამოხდა და დაიძახა: — დევიანოთი მტრებო არ დადგეთოთი მოსაგებოთი მარჯვენა ნაიერი ფაშისკ მტრავალბს. ყოჩაღად ურტყეთი! სამუშაო ჩვენ არ დაგვიწყებს!

1943 წლის 2 ოქტომბერს, დეპრტის მარჯვენა ნაიორის შენარჩუნებისათვის მტერთან უთანასწორო ბრძოლაში, აჯაი ტერულაძე გვიროს სიკვდილით დაეცა!

1944 წლის 10 იანვრის სსრ აკემიის უმაღლესი სამუშაოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებით, მამაც მეთაურს სამუშაოთა კავშირის გვიროს მაღალი წოდება მიენიჭა.

წესს 24 წლის ქართველი გმირი უკრაინის მიწაში, რუმინეგის ოლქში, დეპრტის მარჯვენა სანაპიროზე, სოფელ მონასტრისის მკვდრის სათეთრად ინახვენ მის სხეულს. ცოცხალი ყვაობდნენ აქივე გვიროს სავანეს.

გვიროს არც მშობლოურ ეუთხში იფიქვენ. სამტრდიის რაიონის სოფელ ლანჩის სასწავლო სკოლას, სიადე აჯაი ტერულაძე სწავლობდა. მისი სახელი მიენიჭა აჯაი ტერულაძის სახელი მეტეფუნა ქალაქ წულუკეთის ერთ-ერთი ქუჩას.

დიდი მეგობრობა აჯაიმ ლანჩის რაიონში და ონიურელ მოსწავლეებს უკრაინაში არა ერთხელ გაემგზავრნენ აჯაი ტერულაძის მშობლოური კუთხის წარმომადგენლები, ახლო ნათესავები, მეუღლე, ქალიშვილი.

„ჩვენ არ დაგვიკარგავს სამშობლო!“ — ამ შეხებით ამხნევებდა ახალგაზრდა მეთაური თავის ასეულს. ასეც არის და ასეც იქნება!

ლია მელქაძე.
მამობრობის მუზეუმის მისინიერი თანამშრომელი.

აი, სახელი, როგორც მახვილი, მისისხლე მტერზე შესამართველი, მტკვარი — ალაჯანს, ენგურს — რიონი, ქებით გადასცემს ქართველს — ქართველი!

ილი მოსაშვილი

სახტომთა კავშირის მირი არაკბრი მემემემის

ერთი სიცოცხლე მისცა ქვეყანამ, ერთი პატარა თვალის გხედა, თეთრონ სამუშაოს ექცა ათახად და ხალხის გვირი დარჩა სახელად!

აი, სახელი ქართლის მიწაზე ახე უწარდა არწივის მართვენი დედა — შვილს, შვილი — შთამომავლობას, ქებით გადასცემს ქართველს — ქართველი;

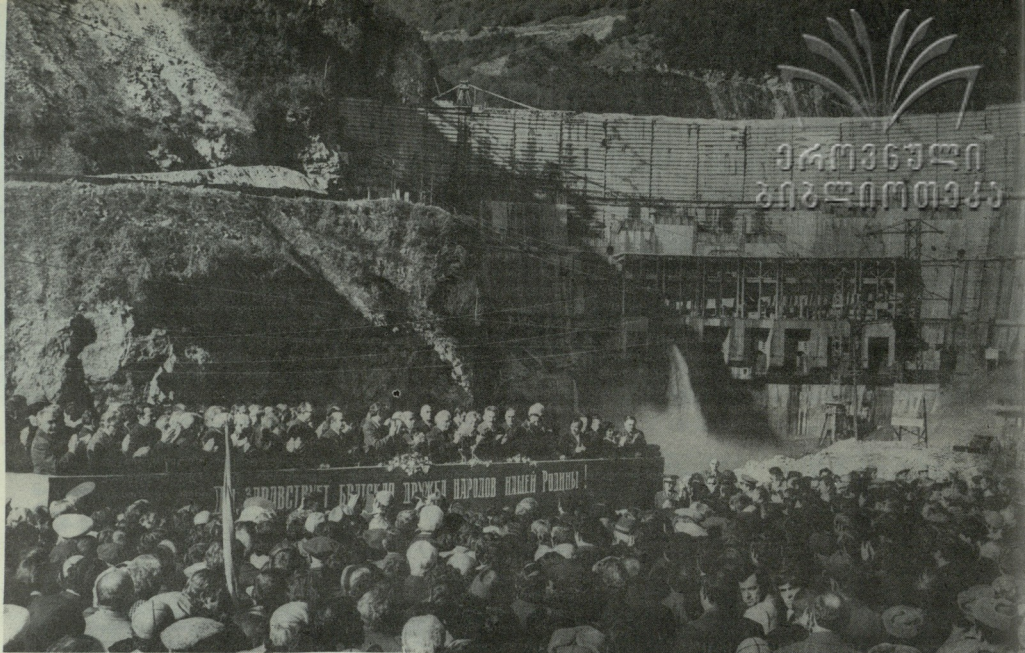
გვერდით მახად დაუღვა დროშის, — არსაც სიცოცხლის დღიდან მტყცავდა, სიცოცხლე ხედავდა. არა დრცებოდა ციქელში იდგა და — მაინც იცავდა.

იღვა, იმპოდვა, მტრის და დაუთოი მშობელი ქვეყნის მამულ-დელოში, იურობის მისი დღის ნანინა და მისი მამის გუთონისდედური!

აი, სახელი ქართლის მიწაზე ახე უწარდა არწივის მართვენი მტკვარი — ალაჯანს, ენგურს — რიონი, ქებით გადასცემს ქართველს — ქართველი!

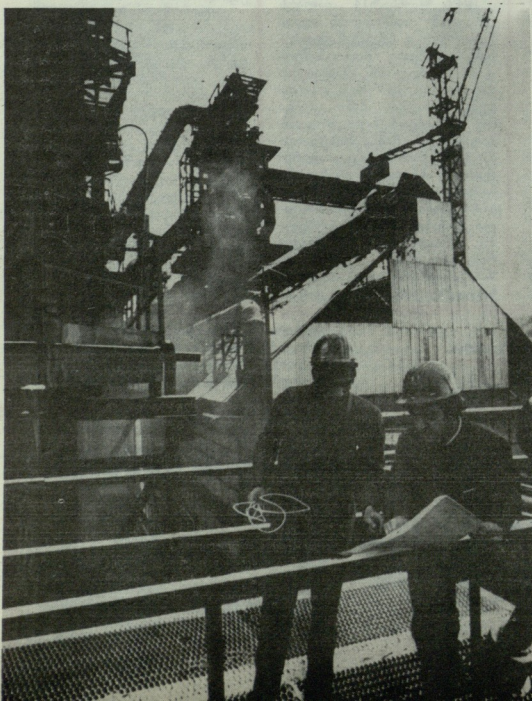
იტყვის: სამუშაოს პირველ ძახილზე სამუშაოს შვლამა აღარ იცავდა,

1943 წელი.

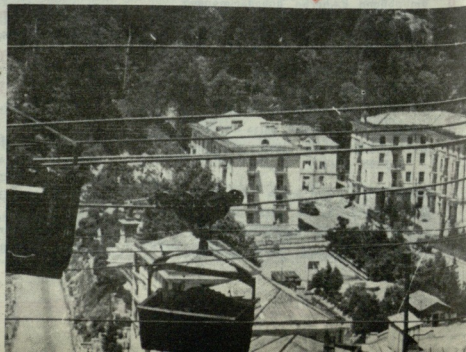

ენგურების მშენებელთა გამარჯვება — საჯიშო შიბანი. ▲

▼ რუსთავის მეტალურგიულ ქარხანაში.

▼ ტევირჩელი.

„მადლიერი ღედი“, მოქანდაკე საქართველოს სსრ სახალხო მხატვარი გიორგი ოჩიაური.

ორთავლის უბნის საბურღავ საშუალებზე.

საბუთო კავშირის გმირები მ. ქანთარია და მ. ეგორივი.

საქართველოს სსრ

ფართობი — 69,7 ათასი კვადრატული კილომეტრი;
 მოსახლეობა — 5 მილიონ 122 ათასი კაცი;
 თბილისის მოსახლეობა — 1 მილიონ 117 ათასი კაცი;
 სამრეწველო პროდუქციის წარმოება 1940-1981 წწ. ბაი-
 ზარდა 17-ჯერ;
 სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება—4,2-ჯერ;
 ელექტროენერგიის წარმოება — 21,6-ჯერ.

როფელი.

▲ მხილელი ზემოინა კადრაკში ქალთა შორის შია ჩიბურდანიძე.

▲ მხილელი ექსტემიონ კადრაკში ქალთა შორის, დიდოსტატი ნინა გაფინდაშვილი.

▲ ვარეკობაზე.

▲ მოციკავი გოგონა.

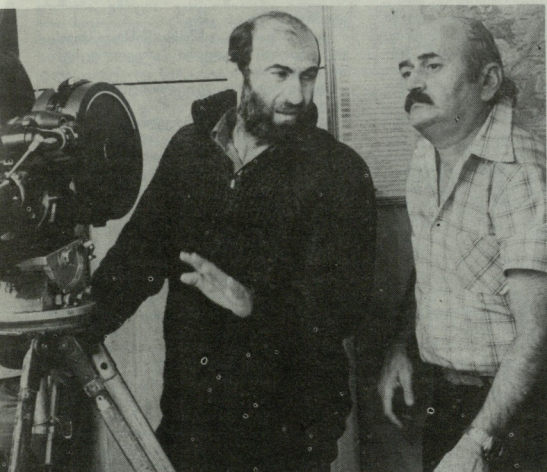

▲ ზედაპირულად უმნიშვნელო

პორტრეტი კლემენტე ბანძელაძისა

კინორეჟისორი რეზო ჩხეიძე და ოპერატორი ლომერ ახვლედიანი.

ომისა და შრომის ვეტერანი იროდი შენგელია სტუმრად ფოთელ პიონერებთან.

საქართველოს სახალხო პოეტი, აკადემიკოსი

გალაკტიონ ტაბიძე

სამშობლო

სამშობლოს წინსვლა გასაკვირველი,
მზის მსურველებმა გარს რომ ავლია,
აი, პირველი, აი, პირველი —
რის სიყვარულიც მე მისწავლია.

შენ გამარჯვებას, ჩანგო, მოველი!
ოპ, შენთან დღენი ჩემნი წარვილიან,
მედგარი ბრძოლა! აი, ყოველი,
რის სიყვარულიც მე მისწავლია.

გავმლი ძვირუასი ღექსების კონებს:
რა სიუხვე! რა სიმრაველი!
გადამასწავლოს — ნურვინ მგონებს —
რის სიყვარულიც მე მისწავლია!

თავს თუ გადავავლებთ მსოფლიო ისტორიას, დავრწმუნდებით, რომ ყოველ რევოლუციას თავისი პოეტ-მემატიანე, თავისი პოეტ-ტიპოგრაფი უყვანდა. ასე შეა საფრანგეთის რევოლუციამ გვენ პოეტ, უნგრეთის რევოლუციამ — მანდორა პეტეფი, ოქტომბრის რევოლუციამ — ბლოკი და მიაკოვსკი რუსეთში, გალაკტიონ ტაბიძე — საქართველოში. ეს ისტორიული კანონზომიერებაა.

რევოლუციები ახალ პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, სოციალურ ეპოქებს ქმნიან. ქვეშაირ რევოლუციას მუდამ მოსდევს ახალი კულტურული და, მამასადავამე, პოეტური ეპოქები ზაზისისა და ზედნაშენის განვითარების რთული დიალექტიკის საფუძველზე.

მარქსისა და ენგელსის „კომუნისტური პარტიის მანიფესტი“ შხარი აუბა პარტიულ ზრმაში, პოეტები და ლექსების ბრწყინვალე ნაწარმოებმა „ინტერსიკონა-ლმა“, რომელიც ვერ დიდმა აკავიბ, შემდეგ თვით ვალაკტიონმა ააღიერა ქართულად.

შემთხვევითი არ აყო, რომ მარქსი, ენგელსი, ლენინი ბრწყინვალედ იცნობდნენ მსოფლიო პოეზიის შედევრებს. კაცობრიობის უდიდეს წარეს „კაპიტალი“ არა მარტო გენიალური პარეკლადმომჩინის, დიდი შენიჭების, დიდი ფილოსოფოსის, ეკონომისტის, სოციოლოგის, არამედ გენიალური პოეტური გეოგრაფიის მოპოოების ხელწილაც ატყვია.

რევოლუცია საქართველოს, სინამდვილეს გარდაქმნის და სრულყოფის სიღამების კანონების მხედველობა, ამიტომ დიდ რევოლუციას და ქვეშაირი პოეზია განუყოფელია. მსოფლიო პოეზიამ უკვდავ ბრძენ უძენდა ოქტომბრის რევოლუციის დიდ ლენინს. პარეკლად ქართულ პოეზიაში სანახალოდ და საქმრტირებამთ ლექსში „ავთი“ დაწალიდა“. ეს ლექსი არა მარტო ქართულად, არამედ მსოფლიო ლენინის ერთ-ერთი ბრწყინვალე თავედ რეკლავა. და საერთოდ ვალაკტიონი XX საუკუნის მსოფლიო-რევოლუციური პოეზიის ერთ-ერთი უდიდესი ფიგურაა, XX საუკუნის მსოფლიო პოეზიის კლასიკოსია.

დღეს ჩვენ დიდი სულიერი აღმავრტინე მჭვირვალე ჩვენს დროის უდიდეს ქართულ პოეტს ვალაკტიონ ტაბიძის 90 წლისთავს. ისე მოვლდა, რომ პოეტის იუმბრულ დიდ ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის 65 წლისთავისა და საქართველოს შექმნის 60 წლისთავის სათავედ იქცა. ვინც კარგად იცნობს ვალაკტიონს და ვისაც გულწრფელად უყვარს იგი, მან იცის, რომ ამ ისტორიულ თარიღებთან ვალაკტიონის იუმბრულ თარიღის სიახლოვე მისი სახელისათვის, მისი ბედისა და პოეზიისათვის სიმოზილი და მრავალმეტყველო.

ვალაკტიონი ვახდა მიეცე საუკუნის ქართული პოეზიის ქვეშაირი რეფორმატორი. მან მოაზარა მას ახალი სული, მან გაამდიდრა უსახლურად ქართული ლექსის განმარტავლო საშუალებანი.

რევოლუცია ვალაკტიონის ცხოვრებაში ადრე შეიქრა — ვერ ეს იყო მომდინარე ცხრასა ხუთის ამბოხებებმა. ქმედისებრი წლებში ჭაბუკი პოეტის რევოლუციურ

მოძრაობაში მონაწილეობა, ცხრასა რავნა მისი ცნობილო საპირველობის ლექსის დაქუეხება არაუგალოლო შეკრებაზე, ხილო შემდეგ თავისუფლების იდეების ქადაგება უკვე საყოფირო პოეზიის ასმარეზე.

ვალაკტიონი ცხოვრებაში ქვეშაირი რევოლუციონერი იყო, რევოლუციის მდროშე და მომდლოალი ვახლდათ, ამვე დროს მან პოეზიაშიც მოახდინა რევოლუცია. რევოლუციონერი — ცხოვრებაში, რევოლუციონერი — პოეზიაში, რევოლუცია იყო მისი სტიკია: ასეთი გიგანტური ფიგურა ვალაკტიონი.

„წიწამურში რომ მოქალს ილია, მამინ ეპოქა დასრულდა დიდი“, — ასე დაწერა თვით ვალაკტიონმა. ეთი თავის ლექსში და ვალაკტიონივე მოვილას ქართულ პოეზიას ახალი ეპოქის წამომწყებად, ილისა, აკავისა და ვაქს ღირსეულ შემდეგოდ.

საყოველთაოდ ცნობილია, თუ რა გემოხახილო ვალაკტიონის პოეზიაში. ერთი კვირავი არ გასულა ამ ისტორიულ ცნობის შემდეგ, როცა ქუთაისის სოციალ-დემოკრატიულ გაზეთში უკვე დასტავდა „დროშები ჩქარავ“. პოეზიაში ორ გენიალურ პოეტს არაუხდა ბელი — პარეკლად გამოხმებოდნენ იტკომბრის მოპოერ დღევნს: პოეტური ეპოსით — ალექსანდრე ბლოკს და ლირიკულ ალსარებით — ვალაკტიონ ტაბიძეს.

ვალაკტიონის „დროშები ჩქარავ“ რევოლუციური, ეროვნული პოეზიის მარეკლავია. ეს ლექსი ყველა ქართულმა ზერიდა იცის.

მარქსმა თავის ცნობილო „თეზისებში ფიგურაბას შესახებ“ ნათლო გამოკვლია ის აზრი, რომ რევოლუციური ფილოსოფიის დამამუშლება და მიზნისა სი არ აზის, რომ მხოლოდ ახსნას საქართველამედ მოვარია რევოლუციურად გარდაქმნის სინამდვილე. ეს დებულება შემდეგომში მთილო კომუნისტური იდეოლოგიის ამოცანად გადაიქცა.

ვალაკტიონ ტაბიძეს კარგად ესმოდა, რომ სინამდვილის რევოლუციური გარდაქმნა პოეზიის ამოცანაც არის. ვალაკტიონ ტაბიძის პოეზიის რევოლუციური ხასიათი, უპირველეს ყოვლისა, მისი სინამდვილის გარდამამქნელო ესეთებურად და სოციალურ პათოსისა და ძალაში ღობდება. მარქსი ამბობს, რომ იდეა მატერიალურ ძალად იქცევა, როცა მასზე ეუფლება. პოეტური აზრიც, პოეტური იდეაც ამ კანონზომიერებას ექვემდებარება. ამიტომ იქცა მატერიალურ ძალად ვალაკტიონ ტაბიძის პოეზია.

დღეს მწილი რევოლუციისა და რევოლუციური აღმშენებლის წარამდინარე ჩვენს დიდი ეროვნული პოეტის — ვალაკტიონის პოეზიის გარეშე.

ქტონის პოეზიის გარეშე, ყველა თობას უხმობს წინსვლისთვის ვალაკტიონის შედევრი „რევოლუციური საქართველოს“.

რევოლუციურს, ვერ არნახულს, ვერ არავინილოს, ვაშა, ამ ახალ საქართველოს. ვაშა, შენგება! ვალაკტიონმა სოციალურად აქტიური პოეტიად გამოცხადა პოეტის ადგილო მზის ქვეშე.

დავდელო იქ, სადაც ქარიშხალი და სისხლიანი დღას ანგელსი, ახლო გრიგალებს ვერავთ სოციალეს ჩვენ, პოეტები საქართველოსი...

არ ყოფილო ჩვენი ქვეყნის ცხოვრებაში ისეთი საკიბრობოლო მოვლენა, ისეთი სოციალური ძვრა, ისეთი აღმშენებლობითი წამოწყება, რომელსაც არ გამოხმებოდნენ ვალაკტიონის ქმარი. „პოეტი“, „რევოლუციური საქართველო“, „კატიონი“, „პრესა“, „ვერვისის გზებზე“, „მამულე სოციალსო“ — ეს მხოლოდ სათაურებია მისი დიდი წიწებისა, სადაც იამოქმედა პოეტის გენია, მისი სიბრძნე, გამპოეზიანობა, უმადლესი ჭეშმარიტა, პატრიოტიზმი და ინტერსიკონალობა, მუდამ შერწყმული მის ურეკე კომუნისტურ მსოფლმერანბნასთან. რევოლუციური ბარიკადებზე, კომუნისტის ხარბობებზე ბარძის, ახლო სინამდვილეს და ადამიანს ქმნის ვალაკტიონ ტაბიძის პოეზიის თარიგეტი!

ცდება, თუ ცნნმე ვიქრობს, თითქოს კომუნისტებს ვალაკტიონის პოეზიაში მხოლოდ ის გემიბლავებს და ვიქრტავბდეს, რაც უშუალოდ პირდაპირ იქცა რევოლუციის, პარტიის, კომუნისტური მშენებლობის, ვიქვით მხოლოდ ისეთი ნაწარმოებები, როგორიც არის „დროშები ჩქარავ“, „ავთი“ დაწალიდა“, „მომოზილოერი ჩემო მიწავ“, „ჩვენ, პოეტები საქართველოსი“, „ჯონი რიდი“, „რევოლუციური საქართველოს“ და სხვა.

რამდენ ღარიბს იქნებოდა კომუნისტის სულიერი საქართველო, რომ არ იციოდეს ვალაკტიონის ისეთი შედევრების დასი. როგორიც არის „ალურა ცხენები“, „მე და დამე“, „მეტი“, „მესაფლავე“, „ნიკორწმინდა“ და სხვა, რომლებმაც ვიქმექმნეს ქართული პოეტური აზრისა და მატერიალური ფორმის განვითარებაში.

მარქსი ამბობს, ათავიერი ადამიანური ჩემთვის უცხო არ არისო. ეს ყველა ქვეშაირი კომუნისტის დღევნც არის. ყველა კომუნისტი მსოფლიო ცივილიზაციის ყველა პირველყოფილ მიწვევას პირდაპირი და ქსეპალე მიქცეობდა, ხილო მარწმინავე პოეტური აზრი ცივილიზაციის უდიდეს მიწვევებს განუკუთვებდა. ვალაკტიონის პოეზია მთლიანობაში პოეტური აზროვნე-

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

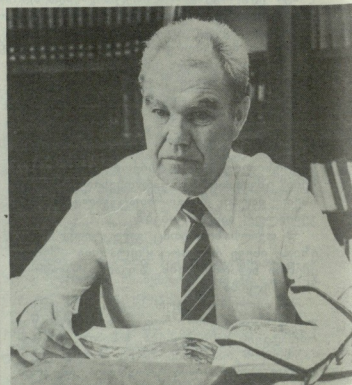

▲ ქ. კიშინოვი; ახალი საცხოვრებელი რაიონი.

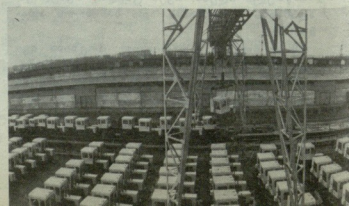
▼ მოლდავეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი ღმირი ურსული.

▲ საბოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, სოციალისტური შრომის გმირი ვერა ბუგა ახალგაზრდა სპეციალისტებთან.

▼ კიშინოვის სატრაქტორო ქარხანა.

ტრადიციულად ხალხობით ახალგაზრდობა თავს იყრის სოფლის განაჩას და მოვლადურ ხალხურ ხიმღერებს სწავლობს.

მრლდავეთი

მრლდავეთის სსრ

ფართობი — 33,7 ათასი კვადრატული კილომეტრი;
 მოსახლეობა — 4 მილიონ 240 ათასი ადამიანი;
 კიზინიოვის მოსახლეობა — 558600 ადამიანი;
 სამრეწველო კროდუქციის წარმოება 1940-1981 წწ. გარეზარდა 52-ჯერ;
 სასოფლო-სამეურნეო კროდუქციის წარმოება — 3,3-ჯერ; ელემენტარული რბიის წარმოება — 969-ჯერ.

გრიგორა ვიერუ

ვაზის ფოთოლს უხარია

ვაზის ფოთოლს უხარია ყუბრძის ფოთოლს რომ იფარავს, ჩიტუნია წიქანასა — რომ აკეთებს ბუდის ჩქარა, ვარსკვლავს — ღამით ცის ტატნობზე რომ ეკატეშებს ნება-ნება, დედის ხელს კი ის ახარებს, შვილს რომ ნაზად ეფერება.

წყნარად, წყნარად, წყნარად

ველზე ნისლი მიირწევა წყნარად, წყნარად, წყნარად, თითქოს ვეფლემ და ღაღის დედა წყნარად, წყნარად, წყნარად. მზე ამოდის დილით ადრე წყნარად, წყნარად, წყნარად. თითქოს ვეფლემ და ღაღის დედა წყნარად, წყნარად, წყნარად.

თარგმანი მრლდავეთიდან.

სტუმრობიოკერე მახანწელი.

კოგულის მსხველმეება რეკონსტრუქციის სასუბი კომპლექსი.

ივანე კრილოვის შინა

გ მოთხრობა

ბიოგრაფიული მარკოვი

იმ დღემ ტბალოვსკის რაიკომში შუქი გვიანობამდე ეწოთ. რაიკომის პირველ მდივანს, ივანე გეორგი კრილოვს, პენსიაზე აცილებდნენ. ივანე გეორგიმ მთელი ცხოვრება ტბალოვსკის რაიონში გაატარა. სიცოცხლის სამოცი წლიდან მხოლოდ ოთხ წელიწადს იყო მოწყვეტილი თავის საცხოვრებელს. ფაშინთან ბრძოლამ საკუთარ ბუნებს ბევრი ვინმე მოსწყვიტა. ბევრი უკან ვერად დაბრუნდნენ.

ივანე გეორგიმ ბედმა გაუღიმა. ფრონტიდან სასლახაშით დაბრუნდა. ზოგიერთებს არც კი სჯერდებოდა რეაგირ იქნება, კაცი სულ წინა ხაზზე იმყოფებოდა და არა თუ ცოცხალი გადარჩეს, არც კი დაიჭრას.

— გრძელად ვარ, მეგობრებო, — ხუმრობით ამბობდა ივანე გეორგი, ორდღუნება და მდებლებს რომ აჯანყებოდა. — სწყვიან ცერცვიით ვირაკვადი.

— ქუბაგდანი კაცი ხარ, ივანე, ომსაც გადასურდი და მუშაობაშიც გიმართლებს. სხვებს რომ საყვედურებს ჩამოურიგებენ, შენ გაჯილდოებენ, — ეუბნებოდნენ კრილოვს სხვა რაიკომის მდივანები, როცა ტბალოვსკის რაიონში საოლქო ცნობებში პირველი ადგილი დაიმკვიდრა.

ეს ამბავი გატყვევებით მეგობრებს იმ ახალ შერობაში გამართულ გამოსახობაზე საღამოებზეც დახასხის, რომელმაც რაიონის ცენტრის ფართო, განიერი მოედანი ამას წინათ დაამშვენა.

ზეიმზე დასასრულზე შუქმფრთხილი ჩამოფრინდა საოლქო კომიტეტის პირველი მდივანი კონსტანტინე ალექსევიჩი პეტრიკო. პეტრიკო სასტიკი ახალგაზრდა კაცი იყო, კრილოვს შეილაღებდა. მაგრამ სიცოცხლის არც ისე დიდი ხნის მანძილზე ბევრი რამ მოსწარმო: ინსტიტუტი დაამთავრა, დისერტაცია დაიცვა, დიდი ქარნის დირექტორიც იყო, სახალხო კომიტეტისაც ხელმძღვანელობდა და ორ წელიწადს ცენტრალური კომიტეტის ინსტრუქტორად მუშაობისას ოლქში ნაბიჯ-ნაბიჯ შეშობარა. თუმცა, მართალია რომ იტყვას, კონსტანტინე ალექსევიჩმა პატრიოსტემა თავისი ზეგნებარე სახილვით წყალობით დამსახურა. რამე პრაქტიკული საკითხის გადაწყვეტას ხელს რომ მოაკლებდა, სანამ მოეზობდა არ მივიწყნად, არ მოსიყვებოდა. თუ რაიმეზე თანხმობას განაცხადებდა, ან რაიმეს მიიწინააღმდეგებდა, რომ ნათქვამს არასოდეს დაივრწყებდა კვირაც არ გაივლიდა, რომ დარეგავდა და ზოხი ხშირ იჯიხებოდა. «ჩვენი საუბარი ხომ არ დაეკნინებოდა, ივანე გეორგი? საქმეს ხომ არ აჯანყებურ? მონაცე მამაცი, ინიციატივანი ახალი?» თუმცა, არც ივანე გეორგი ეკუთვნოდა ზოხინა ადამიანებს: არც საუბარი იყენებდა, არც

საქმეს აჭიანურებდა და ფიცს. ზეგნებარე ხალხსაც პოულობდა...

სიტყვა წარმოიტყვის მუერუნობათა დირექტორებმა და კოლმურერნობათა თავმჯდომარეებმა. სხდომის არც დასაწყისა და არც დასასრულს, სადაღაც შუა ადგიას პეტრიკომაც წარმოიტყვა მოკლე სიტყვა:

— ყნმშობანი კაცი ხარ, ივანე გეორგი, — უთხრა პეტრიკო, — შენი შემეცნელოც შენსათვის იღბლანი ყოფილთვის. საოლქო კომიტეტს ტბალოვსკის რაიონის დარდი არასოდეს ანუხებდა. ვიცოდით, ტბალოვსკელები გეგმავას შეასრულებდნენ და ცოტას ზემდგმავას ჩააბრებდნენ. ან კი დაისვენე, ივანე გეორგი, რამდენიც გენებოს! სასახელოდ ნაშრომ-ნაშროლი კაცი ხარ და გასაშუვად არ გვემტებენ, მაგრამ სხვა გეს არ არის. სწავლას სადვირ არავის არაფერი აქვს. დაისვენე!

ივანე გეორგი ამხანაგების ნათქვამს ისეთი გრძნობით ისმენდა, თითქოს კი სიტყვები მას არ შეეხებოდა და პენსიაზედაც ვიღაც სხვას მიაკლდებოდა. და ივანე გეორგიმ დიანია, როცა სხდომის ხელმძღვანელმა, რაიკომის მეთრე მდივანმა სიტყვა მას მისცა. ერთ წუთს დგემა-ერეოდა, მაღალ შუბლზე ჩამოხლოლ ქალაქი თმაზე ხელს ისეამადა, სახლით გაქცეულ დარბაზს დაძაბული გასცქეროდა. კარავა ხანი იყო, ამ ხალხს იცნობდა, უმრავლესობა კი ძველისძველი ნიშნობები იყენებ.

— პირველ ყოვლისა, მინდა სიკეთისათვის დიდ მიძღობა მოგახსენოთ — წყნარად წარმოიტყვა ივანე გეორგიმ, დადუმდა და სიტყვებს დაუნუო მტანა: — ქება-დიდებას დიდოსტატებით კი ყოფილბარის სულ ბუზღულუფიცი გაღობებო... ივანე გეორგიმ ასეთი და ისეთი იყო. სასიზოვკეოდა კანადამ ცრემლები დადარა... იქნებ ეს სიხარულის ბრალია, ფედორ ფედორი: მაღლია ღმერთს, ბერეკეცი საწილიდან არ ნაშობ-მადგლობა... — დარბაზი ახარხარდა, ვიღაცამ მამობიანა: «სიყვარულის ბრალია, ივანე გეორგი! მისი მუერუნების ბედი მუდამ ძალიან გაწილია»

— გმადლობ, გმადლობ... არა გინახავ, ფედორ ფედორი... მასისთვის, ყოველ კონფერენციაზე ტყუას რომ მამობრებს, «რაიკომში ვერ შენიშნა... პირველ მდივანს მუხეველიბიდან გამოჩნა...» არ დგმემაღ, არც შენ ყოფილბარ დაღინებულა. არ გვერისის, პრტიკოსათვის ვიტიგებ შენს. არა, მეც ისევე მოვიფიხობ შენგან, როგორც შენ ჩემგან. რაც უნდა იქნის, ბოლშევიკები ვართ და არა კოხტანისა და ქალმობლები, რომ ერთმანეთს ვეაღრუბო... ხანდახან იძულებული ვხდებოდი, უმარე სიტყვაც გვეკადრებინა ერთმანეთისთვის. ძემბო და მეგობრებო, კივეც ერთხელ გონდით მაღლიბას გრთავლებიბათვის... წარმტებებს ვიხურებოთ და მინდა... რომ ტბალოვსკის რაიონი მუდამ მონინა-

თარბანინი ნოღარ ხუნდამისა.

ვეთა შორის მიაბიჯებდეს... — თუმცა ივანე გეორგი მადარი ვულის, საყუარის თათისაგმი მკაცირი და მომთხოვნი კაცი იყო, ხმა მარინე მუთროლიდა, თათლები აუწყლანდა და, გული რომ არ ასრუებოდა, ხელი ჩაქინა და სიტყვა სასწარფოდ დაამთავრა: — დიდხანს და ბედნიერად იცოცხლებო, დედებო და მამებო, თესიტი სიკეთე ამქვენადა.

ივანე გეორგიმ მხურვალე ტაშით დააჯილდოვეს. მილი დარბაზი აიღუღებულა იყო. ბეგრი აქ მყოფოვლებს ცხოვრებამი კრილოვს დიდი როლი შეუსრულებია: სასწავლოდა გაუაზავინა, თანადგმობაზე დაწინაშავს, წარმტებისთვის ზოტვა შეუსწამს, დაუდგვობისთვის დაუსუჯია, რჩევა-დარჩევა მუიუთა, ქვა უსწავლებია, დახმარება. დახმარება კი ყველას და ყოველთვის სჭირდება.

2.

მესუფო დღე იყო, კრილოვი ახლებურად ცხოვრობდა.

ივანე გეორგიმ ჩვეულებად გადაქცეულმა რაღაც შინაგანმა ზიგმა გამოაღიდა. ფანჯარაზე დაკიდებულ ფარდამი დილის ცრიალი იტყროვლიდა. წინაიკებდა ძველი საათი. ღია სარკმელიდან მინობამი მუსული კანაწი მწყლარტე სურნელი აღწვდა. ბაღრიდან ადრე გაღვიძებულ იფრინებდნის ფრისიალი და სტევა ისმოდა, ყავრის ფრადალადა სახურავში ქარი ხმყოვობდა.

— დაივიწყებია! — ნაჩურვრული ივანე გეორგიმ, ლოკინიდან წამოხდა და ტანსაცმელს ეცა: — ნეტა კუნზა რაგობ არ იძლევა სიგნალს? ისიც ჩემსათვის ხომ არ ნებვიგობს საწილიში?

ივანე გეორგიმ შარვალი და პერანგს სასწარფოდ ჩივდა და მხოლოდ მამინ გააფრთხილა ცოვად: «ნეტა რამ შეგანწინა? გათავდა ყანასავარტულებში შენი წინაწლის დრო. ან შენს მავთერად სხვები ირწყენ». ივანე გეორგიმ ისე დაგებოდა საწილზე, არც შარვალი გაუხიდა, არც პერანგი. გაახსენდა საოლქო კომიტეტის მდივნის სიტყვები: «ან კი დაისვენე, რამდენიც გენებოს!». სიტყვა დაისვენე? ივანე გეორგის როგორც ქვეყნიბოურად ავიკაბდა და ნაკულულებით არაკაკავა: «დაისვენე... დაისვენე... დაისვენე...»

ივანე გეორგიმ წარამარა იცვლიდა გვერდს, მაგრამ არ იქნა და ეს სიტყვა ვერ მოიშორა თავიდან, სანამ არ წამოდიდა რა პაპისობა არ გაბობილა.

დადინება ვეღარ შეძლო, თუმცა ბაღშიმე თავი კი მილი და გადამწყვეტა არავფრტე ვფიქრა.

პანილუბა

რ. ფლუდუკი

ვერცხნული
ზიგაირთქე

პასიპო თაბიღისვი

მ. ბუდილოვა

2. სოფლებილი

მინია საბოთა კაპუტინი ზეზენი ზესახი

საპატრივლეს სსა მასსახეიბელე მახახი

3. ბრძობი

საპატრივლეს სსა მასსახეიბელე მახახი

803683030 (06438560)

საპატრივლეს სსა მასსახეიბელე მახახი

6. იაკოვნი

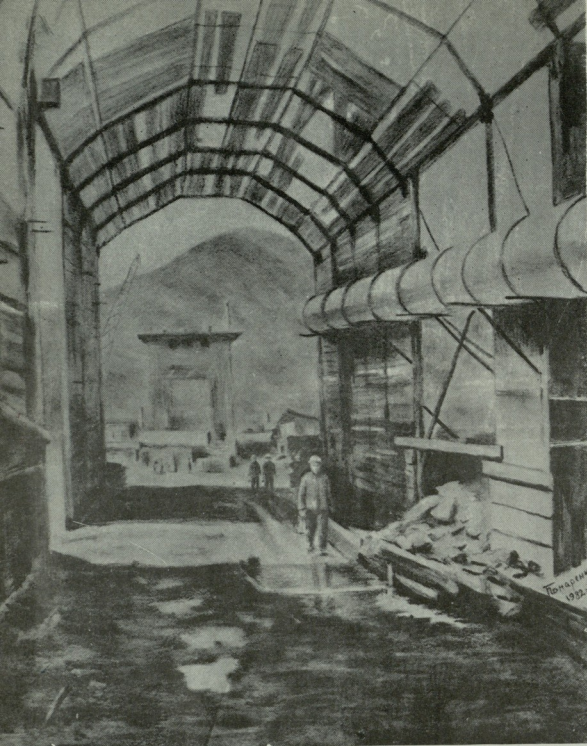

5. დროინი

მასხეიბა

უ. პონაპინკო

გვირაზნი ბაზა

ი. კახიანი

მომონტაჟები

ა. თუშაღიშვილი

ბანიგული

ფრუტს სახელობის პოლიტექნიკური ინსტიტუტი

კურსსაბსის ზღვრულექტრონადგურის მშენებლობაზე.

თანთი აღიშვა

პირბიზითის საბავლო აობი

ლესის სტრიქონები

ლესის სტრიქონები დადიან ქალაქში, ცხოვრობენ ვარდებში და მწვანე ბალახში. მინდვრის ყვავილებში, ბავშვების კისკისში შის სხივში, შის სხივთა ლაცივში, თამაშში. ლესის სტრიქონები — თვალბში ბრწინავე, ოქროსფერ წვიმებში ოქროსფრად მწვინავე, და გზას მერმისისას ადგანან ქარავნად დროს შექიდებულნი ავსა და მჭეინვარეს. ლესის სტრიქონები ცად ეხატებიან, სადაც ღრუბლები და მალალი მთებია. თან ამოჰყვებიან თათივებს სორბლისას მისის ქართა და წვიმათა ფრთები აქეთ. ლესის სტრიქონები — სითბო და ნათელი და დედა მადლიან ქუქუთი გამზრდელი და თეთრი აკვანი — მინა მშობლიური, მარადი, უკვდავი და ყოვლისდამტევი.

სანავულ იზრავი

ჩვენი — აღამიანები

აია, საქმეებს არ უჩანს ბოლო, რაც გვაკეთეთ, ზღვაში წვეთია, რაც შეგვიქმნია — მისხალი მხოლოდ, მერმისში ჭერ არ შეგვიხილია.

აია, საქმეებს არ უჩანს ბოლო. საქმეებისთვის გავჩნდით და ვიშეთი. ეთი ესტაფეტა ვალადის ზოლმე ათასი საქმე მამადან შეილში.

ერთი ყუვა და მეორეს ელის საქმე, მყოფადიან ხილის გამდები, და თუ ცხოვრება ზღვა არის ჯოჯოლი ჩვენ ვართ ბატარა შეხეალები.

ლმსები პირბიზულღიან თარბანა
ახტანა ხარჩილაკამ:

ერისკენი
ზიგ-ლიცთვა

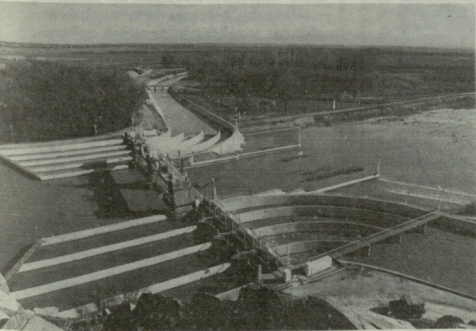
ყირგიზეთის სსრ

ფართობი — 198,5 ათასი კვადრატული კილომეტრი;
მოსახლეობა — 3 მილიონ 723 ათასი კაცი;
ფრუწხან მოსახლეობა — დაახლოებით 570 ათასი კაცი;
სამრეწველო პროდუქციის წარმოება 1940-1981 წწ. ბაიზარდა 38,4-ჯამრ;
სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება — 3,7-ჯამრ; ელექტროენერჯიის წარმოება — 200-ჯამრ.

ყირგიზეთი

მოწინავე მეტალურჯი კაზიან მერჯამეტოვი.

ჩუშის ჰიდროკანაი.

ტალასის ოლქი, ბოკ; მზაევის სახელობის მეურნეობა, აქსაკალთა თათბირი

ტბა ისიკ-კული.

მიცვალბულებს, ძამიკო, ჩვენან არაფერი უნდათ, ჩვენ კი უშითოდ ვერ ვიარსებებთ. ისინი ფეხები არიან, ტომოფევი ანდერჩი. ისინი ჩვენს სამშობლოს დიდებს სჭედდენ. მე და შენი კი ბალახები და ქენეროები ვართ. თუ ფსიკი მაგარია და მყარი — ჩვენც ავყვედებით და ავიცვებით. თუ კაცი ხარ, ადი სახალდაზე და ტელეფონი გამობნობ, რა ფიქრებიც უღედირს. თეთონაც გემის, რომ ამანანაურად ვიხიო, მითითების უფლება აღარ მქვს, ეს უკვე ჩისტიაკოვის პრეროგატივაა... მხარი დაუჭირე, ახალგაზრდა კაცო, ენერგიული და ეკვიანი... აბა, დამირეკე, დამირეკე და ნუ გამიწყვრები, რომ მოვაცდინე.

ივან გეორგიძა ვალმობლი დამინიერებო დაღო ყურმილი და დივანზე წამოწა. უნდოდა, ერთხანს წოლილიყო, დივანედა, ეფიქრა, კარგად ეფიქრა, როგორ ეცხვინა მომავალში.

5.

მანც, როგორ უნდა იცხოვროს? ივან გეორგის მოსვენება დაკარგვინა იმაზე ფიქრმა, შუილან გავემზავაოო თუ არაო. ხანგამოშვებით სვედა გულს უწურავდა და მაშინ გადაწყვეტდა, უნდა გავემზავაოო, მაგრამ საცმარისი იყო, ივან გეორგის ერთი სვედა თუნცდ წუთით წამოშვებინა, რომ ისევ წინანდებურად ყოყმანი დაეწყო. ეს სვედა ასე ეხატებოდა: ჩისტიაკოვთან მოკრძალებული შედის თვისი ყოფილ კაბინეტში. ხმადალა ელაპარაკება (ხმაღალა ლაპარაკი არ შეუძლია):

— მივდივარ, არცაღ, მომხსენი აღრიცხვადან. შუილი, შუილიშვილი და რძალი თაქისთან მიხმობენ, მპირდებიან უდრტინეველად გაცხოვრებოთ.

ჩისტიაკოვს მომღიმარე, ლოყებუტუნა, წარბეჭედაშვილდული სახე ელუშება, ივან გეორგის პირქუშად მისმერება და სასიაროკვეითი ჭრჩხულს:

— არა მჯერა შენი ნათქვამი, ივან გეორგი, არა მჯერა გემის, რას წინახიარს შენ ხომ პირდაპირ ურტყამ რაიკოს დანას. ახლა სჯობია, ოლქში აღარ გამოიწინდე, ატყის არ დაწვანა. რაიონიდან რაიონს გადავიყვანა ჩვენი ავჯი: „გაიგეთ, როგორ უფრთხილდებიან ტელეკოვის რაიონში ვებრანებს? თუი პირველმა მდივანმაც კი პენსიაზე გახვდისთანავე საღვც მოუხსნა. ეტყობა, ეს ჩისტიაკოვი მატარკვედა ვინმად, ორი დღეც არ არის, მდივნის საგარეშელი მოიკალათა და ხალხი ფეხზე დაიკოდაო. თავი მოგვეკრა და ეს არის!“

ივან გეორგიმ დარწმუნებული კი არ იყო, მანც და მანც იმ სიტყვებს შეტყვისო, მაგრამ რაღაც ამის მავარის რომ ეტყოდა, წუთითაც არ ეძვეებოდა. იგი სხვა რამაზეც ფიქრობდა: „ნუ-თუ ისეთი ადამიანები და დანაწილებული ხარ, ტელეფევი იმის გულისთვის დატყობ, რომ შუილასა და შუილიშვილის გვერდით აღმოჩნდე? რაიკოვის პირველ მდივან მუშაობა იმტომ გიჭირდა, რომ გულმა გიღალტა. არ შემიცნა, პენსიაზე რომ გაგიტყვეს. მაგრამ უფრო ადვილ საქმეს რომ მომიკოდი ხელი? მოეცევი, ნაწვდილად მოეცევი. აღმაიანებს უშუქვრობა და უსაზუსიმგებლობა ამატებოც, შესაფერხებ საშუალო კი ახალგაზრდაებს კაცს, სიმხნევს მატებს. ამ თქვამზე ურჩნალ-გეტუბები უფროა კი მასალა ობტყედა. „პრადევი“ კი ერთმა აკადემიკოსმა პირდაპირ განაცხადა: „აქტუური შრომითი მოღვაწეობა ხანგრძლივი სიცოცხლის წინაპირობააო“.

საგუბით დანაშაუებია. ივან გეორგის თაქინი მომავალი ცხოვრებისთვის წსირად აღსიო ჰო-ლიცა ატყინა, ეტიტყრა და წინა რომ კი ყოფილიყვინებო. პარაფისა წარამარა უგზავნიდნენ და ამ პარაფისის კოლი თანფანათობით უფრო და უფრო მუთიმეწენი ხვდებოდა, როდის წამოხვალ, სულმოთქმულად გელოდებიო“.

მხატვარი თენგივ სასოსიანიძე

ივან გეორგის პასუხს არ უგზავნიდა. იმაი კი, მისი დღეობის მიზეზი რომ არ იცოდნენ, კრილოვის მეზობელს — რასაბტოს აღმაკოვის თავეჯდომარე პერეველოვს გამოუგზავნის დეკე: „თხოვო, გვაცნობით, როგორ არის ივან გეორგისი. წერილებს უუგზავნით და პასუხი არ ჩანს. ძალიან ველავთ, ველოდებით თქვენს დეკემს. პატივისცემით მოგაკითხავთ ეტიტყრა და წინა კრედეტები“.

საბედნიეროდ, თეთონ პერეველოვი შინ არ აღმოჩნდა. ჩვეულებრივ, რაიონის წასუყო. საბედნიეროდ იმტომ, რომ იგი ყველაფერს ჩისტიაკოვს ჩაუკავალდა. მერე კი იმისთვის გულ-გულად უნდა ეთქვა ყველაფერი და ეს მაშინ, როცა გარკვეული დასვენა თეთონაც ვერ გამოეცდა. დეკემმა რაიკომასკოვის თავეჯდომარის ცოლმა მოუხანა. ერთი მხრივ; შუილისა და რძლის სულწასულობამ ივან გეორგის გულს კი აუტყვა: „ეფუჟავარ, ვეჟავარა!“, მეორე მხრივ — ოდნავ გაანაწენა: „რას წერილოებენ? ხომ უნდა მატროონ, რომ ყველაფერი კარგად აღწინ-დაწინობი განა შეიძლება. ეს რთული საკითხი ისე გადამანწყვეტინოს, სულს მომიქნა არ მაცალონ?“

ივან გეორგისმა სასაბულო დეკემ გაუგზავნა: „ჩემი ძვირფასი გუტია და წინა! მე არ მიშვას რა, თავს კარგად ვერწინობ. თქვენს შიერ წამოტყრელ პრობლემას რთულია ვეფიქრობ, ამხანავებ-დაც მოგეთაობირები და გაცნობებო. მაგრად გკონით თქვენა და ეტიტყვას. მამა“.

6.

ივან გეორგისი გულწრფელად სწერდა, ამხანავესაც მოფეთათობირებო, მაგრამ მოთათობირება თავისებურად ესმოდა. რაიკოვისის რომელმე წვერიდან თათობირი წაადრევედ მიიჩნდა. დარწმუნებული იყო, ამ თქვამზე ვისთანაც არ უნდა ესაუბრა, მხარს არავინ დაუჭერდა.

სამოქალაქო (პოლტიოენის საბჭოთა მეურნეობის დირექტორი) მისთვის დამასხაიებული უხეშობით პირდაპირ მიახლდა: „რაო, ივან გეორგი, ობიგტყლებში ხომ არ გინდა ჩაენერო? ჩემი აზრით, აქედან გამგზავრების მორალური უფლებაც არა გქვას. საბჭოთა მეურნეობის სპეციალაციის პირველ საყოფს მანც დაუდგევი. განა შენ არ იფიქრ, დირექტორებს ვასაქანს რომ არ ვაქვალდებო? იქნებ იმის გუბინა, ექსპერტ-მენტრ აკაპარტლებსო? თუკი ეს ასე არ არის, ერთ-ორ წელნანდს დიაცავ, ჩვენთან ერთად გაიხიარე, შუილიშვილი კი მერე ჩაიგერო კალთაში“.

მოკრძალებული, წენარი რაიკომასკოვის თავეჯდომარე პერეველოვი, წელსლას და სამოქრებზე, საკვების დამზადებამზე, გუგხსა და სხვა რამაებზე ზრუნვას რომ დაუტანჯა, იმსვე კავებოდა, რაც ადრე უტყინა: „კარგია, ივან გეორგი, რომ ჩემი მეზობელი ხარ, რომ გამიჭირდება, წინანდებურად მოგაკითხავ ქუისს საკითხავად. მართალია, ჩისტიაკოვი დიდი წაითონი კაცია — ამბობენ, მოსკოვის სასოალოებრივ მეცნიერებათა აკადემიამ ასპარტეტი ვალდებულია სამოქრ ათასი გვერდო ათთისისო.“

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

საქართველოს
პრეზიუმის
პრეზიუმის
პრეზიუმის

უხანაო, ქვეშირტ მამულიშვილა რგშია სერგი ქილაია, ვისი ნამოღვანარიც მართლაც თალი პატიოსანებით ამწვენი ქართულ მწერლობას, მეცნიერებას, საერთოდ ეროვნულ კულტურულ საგანძურს.

იდი პატივი მუცად ნილად: პატივცემული სერგი ადრე ჩემი მასწავლებელი იყო, მისი წინაშე ვიზრდებოდი სკოლაშიც და უნივერსიტეტშიც, მერე კი, როცა დროა მასწავლებლამ ასაკობრივი სიკვამლე გაანელა და გააქარწყლა, მისი უფროსი მეგობრობა მარტენა ზუფია.

მე მასსოხვ, რომ ქაბულოზში სერგი ქილაიას ადრინდელი წიგნებით მივაღწევდიოთ ჰილას ქართული საბჭოთა მწერლობის განვითარებას.

მერე ისიც კარგად მახსოვს, მწერლობაში ახლად ფუნქციონირებელი ჩვენი თაობისათვის რარად კარგ მავალით დანდა პატივცემული სერგის — საქართველოს მწერალთა კავშირის მდივნის მოვლენებით. მართკ იმბიოტი არა, რომ მისი მოვლენებით, კვილივანწყობა, მამასწავლებლის დაგვირგობა და გვსიხლავდა, კიდევ და ემწე უმთავრესად იმბიტომა, რომ იგი იყო განმარტებრა ჩუნი და ნაყოფიერი შრომა, მასწავინობის, ხელმძღვანელობის, კვლადფერი თითქოს თავისი კვლდებოდა, მკვრელ სინამდვილეში ეს პატივცემული სერგის ფუნქციონირებელი შრომის შედეგი გახლდათ.

ახლა კი სერგი ქილაიას ღრმა ერუდიცია, ქართული მწერლობის ზემოწინებითი ცოდნა, ახალი მასალების მიკვლევის გაუნდლებელი ფინ, ლიტერატურული პროცესების მართალი და საფუძვლიანი ანალიზის უნარი, მწერალთა შემოქმედებებით ბოგრაფიებისადმი ერთდროულად მიაყრებულად და სიყვარულიანი დამოკიდებულება, აზრის გახად და საქმიანად გამოცემის სტილი, ერთი საუკეთესო ნიმუშია მეცნიერული სტიქიერებისა და კეთილსინდისიერებისა.

შოიც საუკუნის ქართული მწერლობის ცოდნა, მითუმრეს მესწავლა, სერგი ქილაიას ფუნდამენტური წიგნების გარეშე ყოვლად შეუძლებელია. ამბობმაც ენაშება მათ თანაბარი ინტერესით ფართო მკითხველს, ახალგაზრდ-

ბაც, სპეციალური ფილოლოგიური ფაკულტეტების სტუდენტობაც, მეცნიერული საზოგადოებრიობაც.

ის, რაც ადრე სერგი ქილაიას წინგნებას და გამოკვლევში კონსპექტურები კონტრუბუტი იყო მოხაზული, თანდათან იგხებოდა ფერხორცი — ღრმადვებოდა. სრულდებოდა, იხმენზოდა — და ყოველ ახალ წიგნი ახალი მეცნიერულ-ლიტერატურული სიმაღლით გვეცხადებოდა. ახვა მისი მონორაფიებიც, რომლებიც უახლესი ქართული მწერლობის კურსს შეადგენენ, ასეთვე პირი უჩანს ქართული საბჭოთა ეპოქის ლიტერატურული პროცესების მისვლად ხედვას. პირველ, ურთულეს პერიოდზე, ოციან წლებზე მან უკვე გამოაქვეყნა შესანიშნავი წიგნი და იმედია, უახლოეს მომავალში სხვა ათნდულუბზეც მოგვეცემა საშუალება ვიხილოთ ამგვარივე საფუძვლიანი წიგნები.

შოიც საუკუნის ქართული მწერლობის მკვლევრიაობის სერგი ქილაია იყო და არის მდინდელ, მკვალვის მიმცემი. მან ბოლო წანს მეცნიერული წიგნები არ იცხარა და პროზაზეც დიდწიუ მუშაობდა. ახლა უკვე ქართველ ლიტერატორ მეცნიერთგან არა ერთი და ირი დადგა ამ გზას. თუმცა, ეს იმგვარი „დაღვრვა“, რისი მართო შენდება კი არა, ნაჭეზბაც შეიძლება. ამბობთაცაა, რომ არამწულ კმეღვარის, დიდადაც ვმადიდებელი სერგი ქილაიას მისი მხატვრული ქრონიკებისათვის, რომლებშიც გახული თუ ჩვენი საუკუნეების საზოგადოებრივი და კულტურული ცხოვრების მონაწილეობი მომენტები შესანიშნავადაა მოთხრობილი.

სერგი ქილაიას დიდი მეგობრობა აკავშირებდა და აკავშირებს ახლო წანწლების თუ თანამედროვეების გამოჩენილ მწერლებთან. ეს მისივე რედაქციის, ერთდული მუშების, შინაგანი სიკეთის წყნლობით დამსახურებული შედეგებურებაა. ამას თან ერთვის მძალე ნიჭიერება, პროფესიონალიზმი, შრომისუნარიანობა, სწორედ ამის შედეგადაა შექმნილი მისი მრავალბიძგი და შიდაირი ლიტერატურულ-მეცნიერული შემოქმედებითი სამგრო, რამაც მოუტანა ამხლა სახელი, აღიარება, სიყვარული. მარტენა სთქმული და დასანერი კიოვე ბერე აქებს.

დილია და გულწრფელი ჩემი პატივისცემის, მადიდებების, სიყვარულის გრძობა სერგი ქილაიასადმი, ვინც დაბადებინდა სამოავალი წლებზე ასე ერუდულად, ნაყოფიერად, ღრმად იარა მეცნიერების, მწერლობის, მამულიშვილობის, მეგობრობის გზაზე და ვისაც ან, იმედია, კიოვე არანაღებ გრძელი და მოსახლანი ცხოვრების გზა აქებს გასავალი.

შარბა მკვირნიტო

როგორც კედავგი — თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი და უახლესი ქართული ლიტერატურის ასტრუონის კათედრის გამგე, იგი უახლოვრდო უყუარს ჩვენს სტუდენტობას, რაიც კეპოლიანსა დასუხია იმ უხანგარი ზრუნვის, თავის ამბობით რომ იჩენს ახალგაზრდას თვისი მძიარით.

სერგი ქილაიას დაბადების 70 წელი შეუსრულდა. ამ თარიღთან დაკავშირებით და სამბოლო ლიტერატურის განვიტოებში დამსახურებისათვის სახელწოდანი მწერალი ხალხის მეგობრობის ირენიით დაყოფილია.

მრავალეამერი, ძვირფასო უფროსო ძმოს!

ხუბა მკრუპავა

ჩემს საყვარელ მეორეს, მე ქილაის მკვიდარს სერგი ქილაიას სულთია და გულით მიუღწევად მსამაყვეთქ დეკეობას.

ახლა სერგი ქილაიაც შემოუერთდა ხანდაზმულ ქართველ მწერლობა რიგებს, ახლა ისიც მოადგა მერვე ქართული ზღერბებს, სიადე მისი ძველი მეგობრების ცსუნთქვით.

ამ სათუთლო დღეებში, რასაკვირველია, ბეგრი რამ თქმება სერგი ქილაიას დიდ ღვაწლსა და სამასხურელ ქართული საბჭოთა ლიტერატურის წინაშე, კრიტიკული და მხატვრული სიტყვის გამოჩენილი ისტატის შემოქმედებაც. სერგი ქილაიამ ხიმ მართლაც ერთიანარი სიმლოერი გამოაქვეყნა თვისი მძალე წიკი, არამც თუ მეტიც საუკუნის ქართული მწერლობის მკვლევრული მესწავლისა და შეფასების, მისი კრიტიკული განხილვის საშელოებითი საქმეში, არამედ ისტატე ბელეტრისტის კალით აღადგინა და ხელახლა გამოიტრუნა ჩვენი ახლო წარსული და უკვე წარსულად ქცეული აგირ გუნდინელი მხატვრული ქართველი ადამიანების უკვდავი სახეები. ეს სახეები ახლა, რუსული საბჭოთა მწერლობის მრავალბიძგიანი მკითხველის საკუთრებად გალიდაც და ბეგრი ჩვენგანი ერთი იმის მოწე, თუ რა დიდი გულსიყვარული ცენება ამ ადამიანებს საქართველოს გარეშე ჩვენი ქვეყნის სიტორიითა და თანამედროვეობის სურათობით დანეტრეგებელი მკითხველი.

სერგი ქილაიას შემოქმედების სითანალით დაფასება ვერ კიოვე მომავლის საქმეა. ათეული წლები მუსწირია სერგი ქილაიამ, აგრეთვე, ქართული საზოგადოებრივ საქმეებს, ქართული საბჭოთა მწერლობის შემდგომი აყვებისა და მისი წინსვლის საქმეს, როგორც შემოქმედმა ორგანიზატორმა, მისმა დაუღლებლმა მასხურმა და მე დიდად მსიათვინებს, გავისენოსი მრავალი წელი, რომელიც მასთან ერთად მთელი გულით და სულით მსხვერპლად მივეტრებ საქართველოს მწერალთა ორგანიზაციას.

კვლავაც მრავალ ახალ გამარჯვებას, კვლავაც სიყვარულს ვანბონეს ესუტებრე ჩემს საყვარელ მკვლავის სერგი ქილაიას!

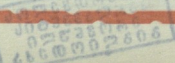
ირაკლი აბაშიძე

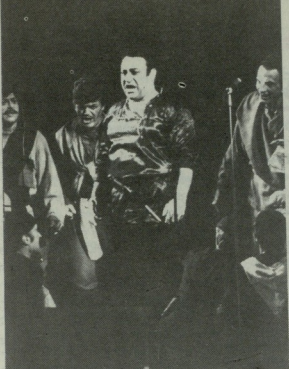
ძვირფასო სერგი! გილოცავთ თქვენი 70 წლის სახელოვან თბილეს, რომელიც მიწუნულია პატიოსანი შრომით და შემოქმედებით.

მეტად მნიშვნელოვანია თქვენი კრიტიკული ნაშრომები პოეზიასა და პროზაზე, ხოლო თქვენი რომანი „ეკატერინე კეკელიძე“, რომელმაც ფართო აღიარება მპოვა მკითხველებში, საყურადღებო შენამეხია ჩვენი პროზისა. არც თქვენი სამოქალაქო საქმიანობის დავიწყება შეიძლება როგორც მწერალთა კავშირში, ისე მეცნიერების სფეროში.

ვისურვებთ, კიოვე მრავალი წელი იდგეთ მწერ თქვენი საყვარელი სამშობლოს სამასხურში!

ირვა პაპილი

დიდი თეატრის ქართული სპექტაკლი

ზნა იაზვილი

წელს ოთარ თაქთაიშვილის ოპერა „მთვარის მოტაცებმა“ დაიწყო მოსიყვის დიდი თეატრის გასტროლები თბილისში, საბჭოთა კავშირის შექმნის 60 წლისთავს რომ ეძღვნა და ჩვენი ხალხების მუსიკალურ ურთიერთობათა ისტორიაში კიდევ ერთი მშვენიერი ფურცელი ჩაწერა.

ამაღლებულმა, ქართველი კაცისათვის მრავალმხრივ საკულისხმო ვახლათ ეს დასაწყისი... იგი ქართული მუსიკის ერთ უაღრესად საცნაურ ფაქტსაც შეეხებინა და კიდევ უფრო ნათლად წარმოიჩინა მისი მნიშვნელობა: საბჭოთა მუსიკალური ხელოვნების უთვისაზინოეს წარმომადგენელს — ოთარ თაქთაიშვილს ახლა ხომ ოპერის და არანაკლებ მაღალმნიშვნელოვანი ნაწარმოების — საეპიკური კონცერტის შექმნისათვის მიენიჭა ლენინური პრემია.

მრავალმხრივ წარმოიჩინა დიდი თეატრის განხორციელებულმა სპექტაკლმა ხალხების კულტურათა ურთიერთკავშირი აქ მართლმდებარე პარტიისა შემსრულებლებისა და თვით შესრულების ხელოვნების ქართული წარმომავლობა რიდი მიქვს მხედველობაში, თუმცა კი არაწყინისა და თამარის პარტიისა შემსრულებლების ზურბს სიტყვითა და მაცვალ ქასრაშვილის უპირველესი საბჭოთა საოპერო თეატრის წამყვანი სოლისტობა თავისთავად ბევრის შექმელოა... ზ. სიტყვლად და მ. ქასრაშვილმა ხომ მუსიკის ამ ადამიანიდან გაიკაფეს ვა საერთაშორისო სარბიელისკენ და შორის გასტროტენის ქართული ვოკალური სკოლის სახელიც.

შესრულების ქართული იერი სხვა მხრივაც გამოიჭიროდა ამ სპექტაკლში. შესაძლოა იმითმ, რომ თარამს — ე. ძორიაძის, თანხის დიდი მასწავლებლის — დივიდ გამრველის შესრულების მანერის „წყალო ვაისხინა“ და გამსაზღვრია-თაქთაიშვილისეული ეს რთული სახე ცხლად გულთავივინა: ან იმითმაც, რომ თბილისის კონსერვატორიის აღზრდილს — გ. სელხნიოვი კაც ზეამბიას ვანსახერებისა, ცხლად, ქართული კილო-კავის ბუნების არც შეცნობა და არც მისი შესატყვისი ტონის მიგრება ვასკირებია.

და განა ასევე ამამღლებელი არ ვახლათ თეატრული (ვიცის ტექნიკოლოგიისა და მისი ბუნების შეგროვების საცდარი ძლით წარმოსახული დიდი ქართველი დიდი „ქმედებანი“ (ცეკვების დამდგელო — საქართველოს სახალხო არტისტი, აწ ვანსელებული ვ. დარბაველიძე), ასეთი ექსპანსიითა და შესრულების ვირტუოზული

სრულქმნილებით რომ წარმოგვიდინა საბალეტო ჩგუფმა.

რთული მუსიკალურ-დრამატურგიული კონცეფციის ქმნილების სცენური ინტერპრეტაცია რეჟისორისაგან მრავალჯანზომილებიანი ბევრითი კონსტრუქციის ყველა ელემენტს, გამოსახვის ყველა კომპონენტის ერთიანობაში მოყვანას ითხოვდა. თანამდროვე მაღალი მუსიკალური დონის ამ ნაწარმოებისათვის, მინულმენტურ-ეპიკურ პლანში რომ არის ვაშლილი, სცენური გარდატეხის შესატყვისი ასმექტი უნდა მიეჩინა მის დამდგმელს.

დიდი სოციალურ ძვრათა, რევოლუციური გზებით გამსჭვალული მუსიკალური ეპოქა მასშტაბური დრამატურგიული მოედლის სახით აქვს კომპოზიტორის გათვლილი და ასეთ „სცენურ შესატყვისსაც“ ითხოვს, ამასთან ეინორმადი დეტალულობისთვის „დრამატურგიული ფუნქციის“ მინიჭების აუცილებლობის გათვალისწინებით.

თანამდროვე მუსიკალური რეჟისურის დიდოსტაბმა საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტმა, სახელმწიფო და ლენინური პრემიების მფლობელმა ბ. პიკოტსკიმ სწორად ასეთ ასმექტში განახორციელა „მთვარის მოტაცების“ რეჟისურა და სისხლსაყვე დადგმა დიდი თეატრის სცენაზე.

სპექტაკლის სცენოგრაფიამ კიდევ ერთხელ დაგვანახა, რაოდენ მძიფებურია პოკროვის-რეჟისორის ბუნება, ყოველ ცალკეულ შემთხვევაში ნაწარმოების სტილისტიკაში ღრმად წვდომის ფაქტს რომ გულისხმობს და სპექტაკლის „სცენური მიდგომის“ პარტიტურის მუსიკალურ-დრამატურგიულ ლოკაცასთან სრულ შესატყვისობასაც (რამდენი რამ იყო ამ მხრივ სინერჯისით ოთარ თაქთაიშვილის ოპერა „მუსიკის“ პოკროვისეულ დადგმაში).

ერთი სიტყვით, ხელოვანი-ნოვატორის ბ. პოკროვისი სპექტაკლის რეჟისურული კონცეფცია ნაწარმოების მუსიკალურ-დრამატურგიული ჩანაფიქრის ტოლფარდია. ეს არის მისი, როგორც რეჟისორის ძალა და მისი დადგმების დიდი წარმატების საწინდარიც.

ვანსაკუთრებულ შთაბეჭდილებას სპექტაკლში არჩავსანია და თამარის პარტიტურის „პოლიფონიური“ მუსიკალური-სცენური ვაზნაზე ახლენ. ის, რასაც პოკროვისეული რეჟისურული ხედვიდან ვამოძირობთ ქმნიან ამ სპექტაკლში ზ. სიტყვლად და მ. ქასრაშვილი, ამ ორი შესახიზნავი მომდგომის მიერ ვოკალურ-სცენური განცხადების შეყვრალთა დაპირბაძაც გულისხმობს და კომპოზიტორის ქმნილ შემოქმედებით თანადგმასაც. სრულქმნილობა, ვაზნა, სინატივე, შესრულების ეროვნული მანერის ვოკალიზების ზედად.

კლასიკურ პრინციპებთან შეწონასწორების დიდი ხელოვნება, — აი რა ვამარჩევს ზ. სიტყვლად-არჩავსანისა და მ. ქასრაშვილი-თამარის ღრმად შთაბეჭდვად სახეებს.

მაღალი ხედვის ეს ატმოსფერო, ცხლად, სპექტაკლის სალირიორო ვაზრების წინაღობასაც გულისხმობს. რსტერ დამსახურებულ არტისტს, ლენინური კომკავშირის პრემიის ლაურეატს ა. ლახარევს ამ მხრივ მართლაც დიდი ზეშაობა გაუწევია. ეს ვახლათ კომპოზიტორის მუსიკალურ-დრამატურგიული კონცეფციის დიდი ოპერის მიერ „გათავისების“ ძალზე სინერჯისო ფაქტი.

ერთი სიტყვით, „მთვარის მოტაცების“ მუსიკალური შესრულებამ (ვეფლოსხობით სოლისტებს, გუნდს, ორკესტრს, სახალტო ჩგუფს) სპექტაკლის მაღალი მუსიკალური ორგანიზებით მიიყარა ყურადღება და წარმოშელო შთაბეჭდილებაც დაღვრა ასეთ ვითარებაში, ბუნებრივია, წარმოიჩინა წარმოდგენის მრავალი საშემსრულებლო დეტალი, ვერძოდ: შესანიშნავი საბჭოთა მომღერლები — სსრ კავშირის სახალხო არტისტ ა. ეიზენის (ტარიელი, თამარის მამა) და რსტერ სახალხო არტისტ ლ. ნიკიტინის ვოკალური და აქტიურილო ოსტატობა; ვ. პაშინის (ბერიკეის წინამძღოლი) ვირტუოზული ცეკვა ამ უქანსაწმელი ყურადღება მიიქცია დრამატურგის წარმოსახვის უნარმა) და სხვ. პირველ რიგში მინიქ დიდი თეატრის სიამების, მისი ვუნდისა და ორკესტრის ქეშმარიტად მაღალმა ხელოვნებამ მოიხიბა მსმენელი.

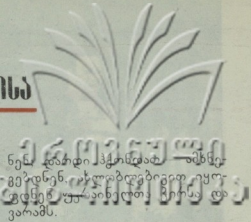
პოკროვისის რეჟისურაში „ჩადლოტრობამ“ „მთვარის მოტაცების“ მოსიკალურ დადგმაში გუნდი „მოხუცებულნი“ ეპიკური ტილის ქეშმარიტ მოქმედ პირად აქცია. გუნდი, სახელმწიფო პრემიის ლაურეატია ა. ირბნივი რომ ხელმძღვანელობს, წარმატებით სსტვეს ქართული სახალხო-სამსოციალური ტრადიციის გათვალისწინების ურთულეს ამოცანას.

კიდევ ბევრის თქმა შეიძლებოდა ამ უაღრესად შთაბეჭდვადი სპექტაკლის შესახებ, ესოდენ ცხლად რომ წარმოიჩინა დიდი კომპოზიტორის შესანიშნავი საოპერო ქმნილების ემოციური ზემოქმედების ძალა.

ერთს დასცინთ მხოლოდ... ქეშმარიტად დიდი არს მალე ურთიერთზემოქმედებისა, უფრო ზუსტად, ერთი სულიერი ცხერებით მძღვანეობს საბჭოთა ხალხებისა — 60 წლის მცხოვრებიების სულიერი თანადგომისა.

ოპერა „მთვარის მოტაცების“ მოსიკალური სპექტაკლი ამ დიდი თანადგომის ერთ-ერთი უაღრესად მაღალმნიშვნელო მხატვრული ფაქტია. საუფლოსხობა, რომ იგი სწორედ საბჭოთა კავშირის შექმნის 60 წლისთავის სახალხო დღესასწაულის მუსიკალურ მაცნედ მივიდა საქართველოში.

სიმფეროპოლის ავტომავის-ტრალო უკრაინის თვალუწყდენელ სტეპებში იკარგება. ხერხოსონის ოლქში გზა გენჩესკის რაიონისკენ უხვევს. ვაიკლით კიდევ რამდენიმე ათეულ კოლომეტრს და მწვანით დაბურულ სოფელთან შორიდანხვე შემოგვტყდებათ უკრაინელი, რუსული და ქართული ასოებით გამოვყვანილი წარწერა: „საქართველო“.

ამ გზასაერთიან იწყება გენჩესკის რაიონი. სოფელი ამ ბარაქთან მინდვრებზეა გაშლილი მთელ უკრაინაში ცნობილი კოლმეურნიება „საქართველო“.

კოლმეურნიებას სოციალისტური შრომის გმირი გრიგოლ ლეგუნოვი თვავაცობს.

გამრეკ ვაკია გრიგოლი. ნამაირი, ჭიანჭისა, ბევრის მხახველი და ვადაძეობი.

ომის დასლობაში გზებმა გრიგოლ ლეგუნოვი სევასტიანოვში მიიყვანა. იქ, ცეცხლის ოლქი ვახუშტი საუნ-გორაზე, გაიქცა სერგო ჩხაიძე, მტერთან ბრძოლაში გამოიწოთი, გააყდა, უბრუნებდა ბალავრა და ჩაღვლიდა უკრაინელი და ქართველი ვეჯაცების მეგობრობა...

გამოხდა ხანი. რიხსტაველ გამარჯვების წითელი დროს აფრიაოდა. ჩვენმა ჭკვევანამ ომით მიყვნიებული ჭრილობების მოშუშება დაიწყო.

გვიანი შემოდგომა იდგა. ჩვენებური, დაოკრებული, გაქმნილი ღრუბლებიდან მიღვულ მუსს გამოვიყო თვით.

მშუბით მანქანები, რომლებითაც უკრაინელი სტუმრები მოემგზავრებოდნენ, მხარაობის რაიონის ჩინა და ცენტრსუების პლანტაციებით დაბურულ ფე-

რლობებზე მიეკვლენდნენ გზას. მწვანეზე მანქანაში მჯდომმა გრიგოლ ლეგუნოვმა გაოცებით დააყვირა თვალში. ვე-ვადა ფირნაზე ქართული და უკრაინული ასოებით სავსეიანი მწერა: „უკრაინა“.

მანქანები კოლმეურნიების ხალხით გვეტილი ეზოში შესერილდნენ.

— კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება! — რიხიანად დასტეკა კოლმეურნიების თავმჯდომარემ. — უკრაინელ მეგობრებს „უკრაინა“ გეგვებთ საქართველოში!..

და მაშინ, როცა კოლმეურნიება „საქართველოს“ თავმჯდომარე, სოციალისტური შრომის გმირი გრიგოლ ლეგუნოვი და კოლმეურნიება „უკრაინის“ თავმჯდომარე, სამტრიალ კავშირის გმირი სერგო ჩხაიძე ერთმანეთს მშვიდვით გადახვდებოდნენ, ბევრს უნებლედ სიამის ცრემლი მივრია.

გენჩესკის რაიონის და მხარაობის რაიონის შრომელთა დამეგობრება კი ასე დაიწყო: 1938 წლის 23 აპრილს ვახუშტი „ზარია ვისტოკაში“ გამოქვეყნდა მხარაობის რაიონის სოფელ შრომის ორჯონიძის სახელობის კოლმეურნიების მიწინააღმდეგეთა მიმართება უკრაინის ყველა კოლმეურნისადმი.

ქართველი კოლმეურნები უკრაინელ ამხანაგებს თავიანთი შრომის შესახებ მოუთხრობდნენ და სოციალისტური შეჯიბრების გაშლას სთავაზობდნენ.

ვახუშტი „პრავდამ“ მაღალი შეფასება მისცა მხარაობის პარტიულად თოსნობას და მათ მიმართება „შესანიშნავი ჭერილო“ უწოდა.

ქართველ კოლმეურნებს მამხივე გამოეხმაურნენ გენჩესკის რაიონის სოფელ როგინსკის რაიონის სახელობის კოლმეურნიების წევრები. უკრაინიდან ჩამოსულმა დელეგაციამ გულდასმით დაათვალიერა მხარაობის პლანტაციები, მიხანაგულა ფერებზე, მასპინძლებს თავიანთი გეგმები გააცნო. მომდე კოლმეურნიებათა შორის სოციალისტური შეჯიბრება ვაფიქრდა.

ორ კოლმეურნიება შორის დაწყებული მეგობრობა თავნათან გაღვიდა, გამტკიცდა. ვაფართოვდა და გენჩესკისა და მხარაობის რაიონებს ყველა კოლმეურნიება მოიცვა.

დაწყო დიდი სამამულო ომი.

ცეცხლი იწეოდა სოფლები და ქალაქები. გერმანეთა მოტოქმეჩნიზებული ნაწილები გენჩესკის რაიონის მისადგომებს უახლოვდებოდნენ.

სხვა გზა არ იყო: ყუმბარებით ათხრილ-დათხრილ გზებზე მომავალი გენჩესკელი ლტოლვილები მხარაობისკენ მოეშურებოდნენ. მათ წინადათ — ქართველი მეგობრები გასაქრში ჩაეპარდნენ და მძურად გაუწვდიდნენ ხელს.

არც შემდარან. ქორდა. ქორდა და ოჯახებში შეკედლებულ გენჩესკელ ლტოლვილებს ლუქმას უყოფდნენ ქართველი ძმები: კილოდა მძური სითბოთი ათბობდ-

ნენ. მათი მკაცრება უმწევედნენ, რუსულბრძენებით კარგად იცნობდნენ. მათი მათი და ვაიამს.

და მაშინ, როცა ომი დამთავრდა, როცა ომმეურნილობით ფერხულში ჩაებნენ სამტრიალადმიანები, ადებენ მადლოერი გენჩესკელები, თავიანთი რაიონის ერთ-ერთ კოლმეურნიებას „საქართველო“ დაარქვეს, არტელის თავმჯდომარედ გრიგოლ ლეგუნოვი აირჩიეს და მხარაობის რაიონის სოფელ ბაილეთის კოლმეურნიება სოციალისტური შეჯიბრში გამოიწვიეს.

ახლა მხარაობელები შეიძინენ — ბილეთის კოლმეურნიებას „უკრაინა“ შეარქვეს. თავმჯდომარედ გრიგოლ ლეგუნოვის ფრონტული მეგობარი, სამტრიალა კავშირის გმირი სერგო ჩხაიძე აირჩიეს, რომელი უკვდავ სახელსაც ატარებს ამჟამად სოფლის ერთ-ერთი ქუჩა...

უკრაინელ და ქართველ კოლმეურნიება მეგობრობა კიდევ უფრო განტკიცდა, ვაფართოვდა. ამ მეგობრობას მველთაფელი ფესვები აქვს. მას სათუთად აღვადებენ და ცოცხლად ვებოდნენ დავით გურამიშვილი და ლესია უკრაინეა, ტარას შეჩენკო და აკაკი წერეთელი. ორივე ერის სასიძალოლო შეილები, რიგითი აღმსიებნი, ჩვენს თანამედროვენი...

ხომ ვახსოვთ, უკრაინის მიწა-წყალზე თავდადებული ბრომლისაბეთის 25 ქართველ ვეჯაცს სმტრიალა კავშირის გმირის წოდება მიენიჭა!

ნუგზარ ძინძლავა

პარტიის გენჩესკის რაიონის პირველი მდივანი ა. ოფინი და საქართველოს კ მხარაობის რაიონის პირველი მდივანი და დელეგატი (სამამად საქართველოს სსრ ფინანსა მინისტრი) ცვლან სოცმეგობრის სახელმწიფროლები ხივდნენ.

უკველესი ხალხების ახალი სიცოცხლე

საქართველოში მინის წარმოებას დიდი ხნის ისტორია აქვს. არქეოლოგები ამტკიცებენ, რომ იშვიათი ნაკეთობის ბროლისა და ფრადი მინის ნივთები ძველი ნეოლითური ცხენი მემკვიდრე ათასწლეულის ეკუთვნის.

თბილისის სამხატვრო აკადემიამ მეთოხედი საუკუნის წინათ სამკოთა ცემურის სახალხო მხატვრის ამოღონ ქუთათელაძის თაოსნობით ხელი მოჰკიდა ამ უძველესი ხელოვნების აღორძინების საქმეს. აკადემიაში, კერამიკის კათედრასთან, ჩამოყალიბდა მინისა და ბროლის მხატვრული დამუშავების განყოფილება. ჯერ კიდევ 1958 წელს შეიქმნა ბროლის ორიგინალური დეკორატიული ლარანკა გ. ი. ლენინის სილუეტი, რომელიც გამოფენილი იყო მოსკოვში ამჟამად ეს ლარანკა სსრ კავშირის დიდი თეატრის მუზეუმის საექსპონატო დარბაზს ამუშავდა.

გ. ი. ლენინის პორტრეტი ბროლის შიშველ მინაზე მხატვრული დეკორატიული ლარანკა შეიქმნა, რომელიც ქუთაისის მინისა და ბროლის ქარხანამ ჩამოსხსა. ეს იშვიათი ლარანკა ამჟამად დგას მოსკოვის ეთნოგრაფიული მუზეუმის საექსპონატო დარბაზში.

წლების განმავლობაში სამხატვრო აკადემიამ მინისა და ბროლის მხატვრის ნიჭით ახალგაზრდა სპეციალისტები გამოზარდა, ერთი მიგანა ეფუნა რუსია. იგი თავისუფლად ფლობს მინის მხატვრული დამუშავების ტექნოლოგიას, ამ კეთილშობილი მასალის ფაქტურას.

თავის დროზე დიდი მონონება ხვდა წილად მის სადამლომ ნამუშევარს „შემოდგომა“. საკავშირო კონკურსში ფუნა რუსომ დაიმსახურა სახატვო დიპლომი და ფულადი პრემია ნამუშევრისათვის

გვიწერეთ ჩვენი წერილები და შეგვუცხადოთ თქვენი მოსაზრებები. ჩვენი პასუხი მოგვადგება.

ზემო რაჭიდან ნამოველ...

დარბაზში ტაში არ ცხრება, მაყურებელი საყვარელ მსახიობს კვლავ სცენაზე მოუხმობს. — „რძალ-დედათიო!..“ — „რძალ-დედათიო!..“ — გაიხმის შეხახილი. მსმენელი ახლა ძველ რაჭულ რაჭებურებს მოიხივებს.

დარბაზში კვლავ სიჩუმი ისადგურებს, კვლავ იბრუნება ხვედრემოცილო გულა და ფიგურას თვლებით მოქუდილ ქართული სტილის ტუჩიანი, კვლავ იღვრება მეტად კოლორიული შრომალური ჰანჯი.

— ზემო რაჭიდან წამოველ, გამოვექარი ქროლასა, გზაში შრავაღერ შევესწარ რძალ-დედათიოლს ბრძოლასა... — თვდაღწეებით მღერის ჩინახალაუზში გამოწეობილი შავნაბალწამისმული თვალტანხად მესტიეზე.

კვლავ ტაში და შეხახილები. ასეთი წარმატება მუდამ თან სდევს შალვა ჭაფავაძის და მის თვითშემოქმედებს.

ასე იყო ოცი წლის წინათაც, პირველ რესპუბლიკურ კონკურსზე, სადაც პირველი ხარისხის დიპლომი დაიმსახურა. ასეთვე დიპლომები ჩამოიტანა მან საკავშირო ფესტივალშიდან.

ზემო რაჭიდან წამოსულმა „მესტიერულმა“ მრავალი საკონცერტო დარბაზი აფორიაქა მოსკოვსა თუ პრაღაში, ლენინგრადსა თუ ბუდაპეშტში, და ყველგან გაიმარჯვა ნამდვილმა ხალხურმა, ორიგინალურმა ხელოვნებამ.

შალვას, ჯერ კიდევ სტუდენტობის დროს, სრულიად შემთხვევით მოუხდა სცენაზე გამოსვლა.

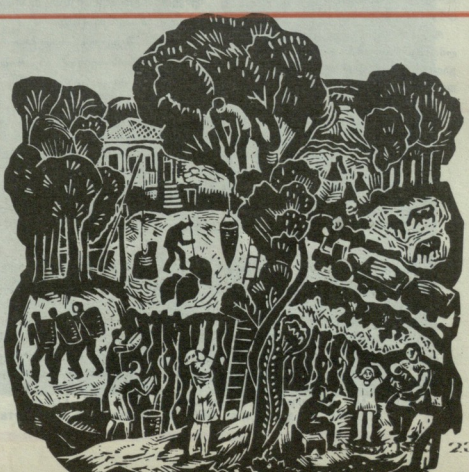
ზრდულ თეატრში ლუბიმოვის პიესის „თეთრის“ დადგმა განხორციელდა. პრემიერის დიწვეებს ხანგრძლივით თუ აკლდა, როცა ფიცილი დამდეგის ორეისილი თამაშ მესხი გამოჩნდა. იგი ვილას გულმოდგინედ დაეძინა. ბოლოს პედაგოგიკული გზის გულა აუარა-აუარა და ერთ ხუტუქშიაინა სტუდენტს ვინაობა გამოჰკითხა. პასუხი რომ მიიღო, კითხვა ხელახლა შეუტრიალა.

— გვიმას ბრო ათავიერ ხარ? — მისი განხილავი მისი. — სწორედ შენ მჭირდება. წამოდი ჩემთან — რეცეპტში მქვავში ხელი სტავა და კულსებისკენ გააქანა. — კენი ბილდის როლის შემსრულებელი ავად გავვიხდა და შენ უნდა შევცვალო.

მას შემდეგ ქუთაისში ბევრი როლის შესრულება მოუხდა შალვას. არადეგებუ აბრლოლურში აღიოდა და სცენაზე თავის უფროს მძის გვიგას ამოუტყდებოდა ხოლმე მხარში. დამთავრა თუ არა ისტორიული მოვლენის ფაქტობრივ შედეგად უმულ რაიონს მიაშურა. იმავე წელს ონის რაისანკის აღმასკომმა იგი კულტურის განყოფილების გამგედ დანიშნა, კულტურის რაიონებში სავსება კი მას ხალხური სილერისა და ცეცხის ანსამბლს ჩააბარა.

მას შემდეგ ჩვიდმეტ წელზე მეტი გავიდა. რაიონის კულტურის განყოფილების გამგე შალვა ჭაფავაძე კვლავ წამოიტყვით ხელმძღვანელობს ანსამბლს, სტილისაც არასოდეს დალატობს.

თარხან არჩაძე

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ინფანსი 70056

დროშა